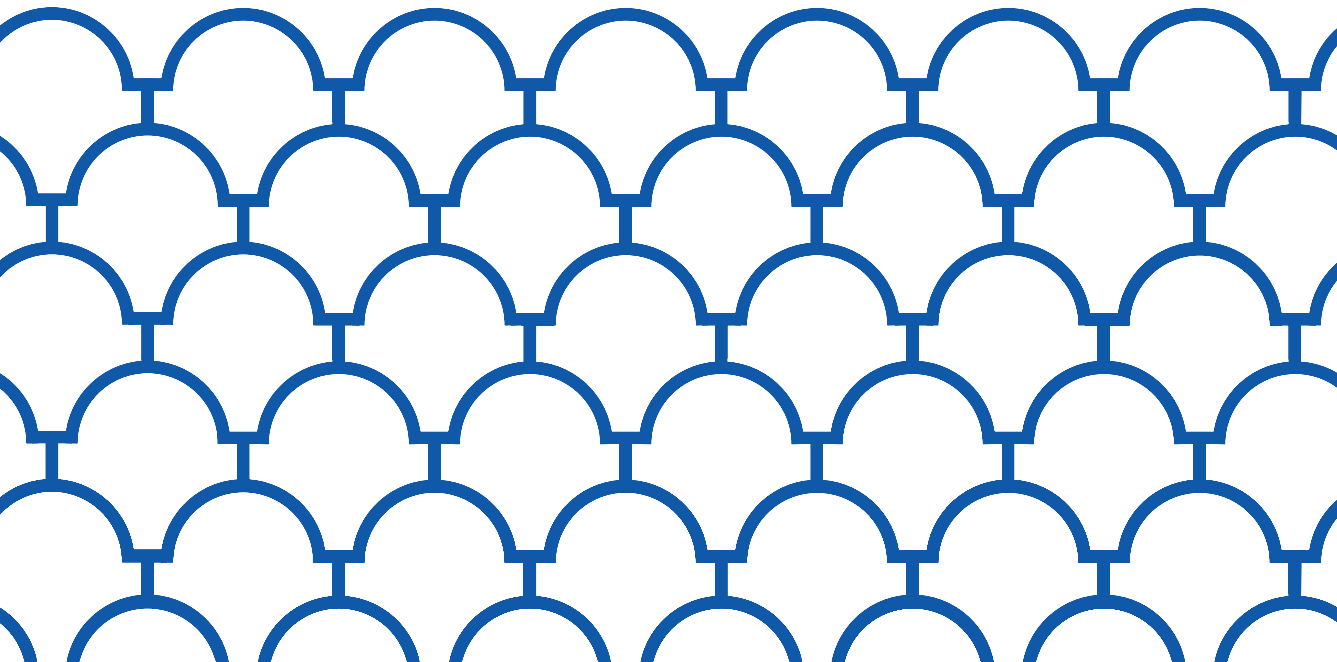

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

Nordiska rådet
Finlands delegation
Verksamhetsberättelse

2023

B 1/2024 rd

VERKSAMHETSBERÄTTELSE FÖR
FINLANDS DELEGATION I
NORDISKA RÅDET
2023

HELSINGFORS 2024

ISSN 1237-0592

NORDISKA RÅDET
Finlands delegation

Till riksdagen

Finlands delegation i Nordiska rådet överlämnar härmed sin berättelse över rådets verksamhet 2023. Berättelsen redogör för rådets sessioner och möten och innehåller en översikt över delegationens verksamhet under verksamhetsåret.

Helsingfors den 2 april 2024

För Finlands delegation i Nordiska rådet

Karoliina Partanen
ordförande

Mari Herranen
sekreterare

Innehåll

1. Sammandrag	1
2. Finlands delegation	1
2.1. Delegationens möten och ministersamråd	2
3. Dialog med ministerrådet	3
3.1. Uppdatering av Helsingforsavtalet	3
3.2. Rekommendationer och politiska dialoger.....	4
Politiska dialoger	4
Politisk dialog om nordiskt stöd till Ukraina	5
Politisk dialog om transportpolitiska ministerrådet	5
Politisk dialog om en vätestrategi och väteanvändning	5
Politisk dialog om en samnordisk strategi för idrottsevenemang	5
3.3. Skriftliga och muntliga frågor	5
3.4. Budgeten för det nordiska samarbetet	6
3.5. Nordiska rådets roll i arbetet med visionen för 2025–2030.....	7
4. Temasession: Nordisk energiförsörjning i en orolig tid.....	8
4.1. Aktualitetsdebatt om nordisk energiförsörjning i en orolig tid.....	8
4.2. Temasessionens övriga teman	9
5. Session: ett tryggt, grönt och ungt Norden.....	9
5.1. Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg gästtalare vid sessionen	9
5.2. Toppmötet med de nordiska statsministrarna och regeringscheferna	10
5.3. Utrikesministrarnas redogörelser.....	10
5.4. Försvarsministrarnas redogörelser.....	11
5.5. Samarbetsministrarnas redogörelser och frågestund	11
5.6. Sessionens internationella gäster.....	12
5.6.1. Seminarium för internationella gäster om artificiell intelligens och geopolitik	12
5.7. Presidiets möten i samband med sessionen	12
5.8. Kommande ordförandeskapsprogram	13
6. Arbetet i Nordiska rådet under 2023	13
6.1. Norges presidentskap	13
6.2. Nordiska rådets budget	14

6.3. Presidiet.....	14
6.4. Kunskap och kultur i Norden	15
6.5. Välfärd i Norden	15
6.6. Ett hållbart Norden.....	16
6.7. Tillväxt och utveckling i Norden.....	17
6.8. Revidering av formerna för Nordiska rådets prisutdelning	17
7. Gränshinder och rörlighet i Norden	17
8. Internationellt och säkerhetspolitiskt samarbete	18
8.1. Nordiska rådets nya internationella strategi	18
8.2. Regionalt samarbete.....	18
8.2.1. Barentssamarbetet	19
8.3. Rundabordssamtal om försvarspolitiken.....	19
BILAGA 1 Finlands delegation 1.1–27.6.2023	20
BILAGA 2 Finlands delegation 28.6–31.12.2023	22
BILAGA 3 Nordiska rådets rekommendationer 2023	25
BILAGA 4 Nordiska rådets priser 2023	31
BILAGA 5 Nordiska rådets internationella strategi.....	32

Partibeteckningar

cent	Centern i Finland
gröna	Gröna förbundet
saf	Sannfinländarna
saml	Samlingspartiet
sd	Finlands Socialdemokratiska Parti
sv	Svenska folkpartiet
vänst	Vänsterförbundet
HI	Hållbart Initiativ
Lib	Liberalerna på Åland
MSÅ	Moderat Samling på Åland
ObS	Obunden Samling
ÅC	Åländsk Center
ÅSD	Ålands socialdemokrater

1. Sammandrag

I april 2023 var det riksdagsval i Finland och den finländska delegationen i Nordiska rådet fick en ny sammansättning. Den nya delegationen konstituerade sig efter regeringsförhandlingarna i slutet av juni. Finlands delegation stod värd för rådets presidiummöte i december. I samband med mötet träffade presidiummedlemmarna republikens president Sauli Niinistö och diskuterade utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor, särskilt med fokus på det nordiska samarbetet.

Presidentskapet i Nordiska rådet innehades 2023 av Norge. Det norska presidentskapet prioriterade ett tryggt Norden, ett grönt Norden och ett ungt Norden. Under året prioriterades särskilt säkerhets- och beredskapssamarbete, gröna energi- och transportlösningar samt de unga i Norden. Island var ordförandeland för samarbetet mellan de nordiska regeringarna, det vill säga Nordiska ministerrådet.

Nordiska rådets 75:e session hölls den 30 oktober–2 november i Stortinget i Oslo. Huvudtemat för sessionen var ett tryggt, grönt och ungt Norden i linje med det norska presidentskapsprogrammet. Teman som diskuterades var bland annat de nordiska ländernas roll i Nato, påskyndandet av den gröna omställningen och de ungas deltagande i demokratin. Gästtalare vid sessionen var Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg, vars tal behandlade Nato och Norden i det nya säkerhetspolitiska läget. Den isländska delegationen stod värd för rådets temasession i Reykjavik den 14–15 mars. Temasessionen handlade om nordisk energiförsörjning i den tid av säkerhetspolitisk oro som följt av Rysslands angrepp på Ukraina.

Under året antog Nordiska rådet en ny internationell strategi med tre fokusområden: säkerhet i Norden och dess närområden, den regelbaserade världsordningen och den nordiska modellen samt hållbar utveckling i Norden och globalt. Rådet initierade också ett arbete med att utreda huruvida Helsingforsavtalet behöver uppdateras. Presidiet tillsatte en arbetsgrupp för uppdraget med uppgift att bedöma om nya politikområden som säkerhet, beredskap samt utrikes- och försvarspolitik bör inkluderas i avtalet.

Under året förde Nordiska rådet en aktiv dialog med Nordiska ministerrådet om ministerrådets budget för de kommande åren och innehållet i den nordiska visionen för åren 2025–2030.

2. Finlands delegation

På grund av riksdagsvalet i april 2023 fick Finlands delegation en ny sammansättning under året. Fram till den 27 juni var Erkki Tuomioja (sd) ordförande för delegationen och Lulu Ranne (saf) vice ordförande. Riksdagen utsåg den nya delegationen vid plenum den 28 juni, och delegationen konstituerade sig samma dag. Ordförande för den nya delegationen är Karoliina Partanen (saml) och vice ordförande Kim Berg (sd). Medlemmarna i den nya delegationen deltog för första gången i Nordiska rådets möten den 4–5 september i Köpenhamn.

Den nya delegationen fick i september en introduktion till arbetet i delegationen och Nordiska rådet samt till aktuella nordiska frågor. I introduktionens första del behandlades det nordiska samarbetets betydelse i en föränderlig värld. Nordiska rådet har under de senaste åren haft många utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor, inklusive samarbete inom civil beredskap, på sin agenda. Rådets mål är att få de nordiska länderna att stärka sitt samarbete på dessa områden. I denna del deltog kommendören för försvarsmakten, general Timo Kivinen och forskningsdirektören vid Utrikespolitiska institutet Mikael Wigell som talare. General Kivinen talade om de nordiska länderna som en samlad grupp i Nato. Han tog upp hur Finlands – och förhoppningsvis också Sveriges – Natomedlemskap påverkar det nordiska samarbetet. Forskningsdirektör Wigell talade om nordisk resiliens och samarbete i kristider och presenterade

Utrikespolitiska institutets rapport från 2022 om de nordiska modellerna för krisberedskap och försörjningstrygghet. Syftet med rapporten, som finansierades av Nordiska ministerrådet, var att bedöma krisberedskapen, hoten i anslutning till den samt det nordiska samarbetet kring beredskapen.

Den andra delen av introduktionen fokuserade på strukturer och aktörer inom det officiella nordiska samarbetet. Mari Herranen, sekreterare för Finlands delegation i Nordiska rådet, och Anna Kiiskinen, biträdande sekreterare, berättade om riksdagsledamöternas arbete i Nordiska rådet och ledamöternas möjligheter att påverka i rådet. Ann-Sofie Stude, chef för utrikesministeriets sekretariat för nordiskt samarbete, redogjorde för samarbetet mellan de nordiska regeringarna och presenterade visionen för det nordiska samarbetet. Visionen tar sikte på att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Kimmo Sasi, finsk medlem i Gränshinderrådet, berättade om det nordiska gränshinderarbetet, dess organisering och olika aktörer. Gränshinderrådet lyder under Nordiska ministerrådet. Ett av de främsta målen med det nordiska samarbetet är att avlägsna gränshindren. Målet är att skapa ett gränslöst Norden där människor kan flytta, studera, arbeta och driva företag över gränserna.

2.1. Delegationens möten och ministersamråd

Delegationen hade under året fyra officiella möten, av vilka ett var ett konstituerande möte. I februari, före riksdagsvalet, höll den dåvarande delegationen ett inofficiellt möte som sammanfattade valperiodens resultat i fråga om det nordiska samarbetet. Också ministern för nordiskt samarbete Thomas Blomqvist deltog i den informella diskussionen.

Delegationen kallar ministrar till sina möten för utfrågning och för att diskutera det nordiska samarbetet inom deras förvaltningsområden. Vid delegationens samtliga möten behandlas systematiskt också nordiska gränshinder. I delegationens sammanträden deltar regelbundet representanter för Ungdomens Nordiska Råd, tjänstemän från sekretariatet för nordiskt samarbete vid utrikesministeriet och Gränshinderrådets finska medlem.

I februari hörde delegationen familje- och omsorgsminister Krista Kiuru. Minister Kiuru gav delegationen en översikt över temana för Norges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet 2022 inom social- och hälsovårdssektorn, såsom digital vård och beredskap inför hälsohot. De nordiska ministrarnas diskussioner har särskilt behandlat de humanitära konsekvenserna av Rysslands anfallskrig och de nordiska ländernas bistånd till ukrainska flyktingar. De nordiska länderna samarbetar på många sätt för att bistå Ukraina i den humanitära krisen. Exempel på samarbetet är skapandet av en lägesbild av social- och hälsovården samt att transportera och ta emot patienter som evakueras från konfliktområden. Minister Kiuru uttryckte sin oro över att de psykiska problemen har förvärrats bland barn och unga till följd av covidpandemin. Delegationen lyfte också fram frågor som gäller vården av mentalvårdspatienter, såsom tvångsvård.

I oktober gästades delegationen av undervisningsministern och ministern för nordiskt samarbete Anna-Maja Henriksson. Minister Henriksson betonade att det finns ett starkt momentum för och ett behov av att utnyttja det nordiska samarbetets möjligheter. Handlingsplanen för *Vision 2030*, som godkändes 2019, styr ministerrådets verksamhet, och halvtidsutvärderingen av visionsarbetet visar enligt ministern att utvecklingen går i rätt riktning. En ny handlingsplan för visionen för perioden 2025–2030 är under arbete. Fokus för den nya handlingsplanen kommer fortsatt att ligga på ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden. Alla sektorer inom ministerrådet utarbetar dessutom sina egna samarbetsprogram. Minister Henriksson betonade vikten av dialog mellan rådet och ministerrådet när det gäller handlingsplanen och även ministerrådets budget. Fri rörlighet och gränshinderarbete, särskilt i fråga om personidentifiering, spelar en central roll i strävan att uppnå visionen. Regeringen har ännu inte tagit ställning till en uppdatering av Helsingforsavtalet, utan inväntar rapporten från den arbetsgrupp som Nordiska rådet tillsatt för att utreda behovet av en uppdatering. Ministern nämnde också andra aktuella ämnen som den nordiska ungdomsmånaden, de nya nordiska näringsrekommendationerna, Nordiska rådets kommande session i Oslo samt Finlands och Danmarks beslut att byta ordförandeskapsår i

ministerrådet. Diskussionen tog också upp Nordiska rådets rekommendation om ett utbytesprogram för belarusiska studerande och inrättandet av ett ministerråd för transportfrågor.

Vid årets sista möte i november hörde delegationen kommunikationsminister Lulu Ranne, som berättade om de nordiska temana inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde. Minister Ranne konstaterade att de nordiska transportpolitiska diskussionerna är aktiva både på minister- och tjänstemannanivå. Finland stöder inrättandet av ett ministerråd för transportfrågor, men det får inte leda till onödig byråkrati. Försörjningsberedskapen och konsekvenserna av Natomedlemskapet har varit centrala diskussionsämnen, och de nordiska länderna främjar också det civila beredskapssamarbetet. Enligt ministern är det viktigt att samordna de nordiska transportsystemen för att underlätta trafiken över gränserna, och här har vi ett nära samarbete inte minst med Sverige. Diskussionen lyfte också fram påverkansarbetet kring TEN-T i de nordliga områdena och undanröjandet av nordiska gränshinder inom transportsektorn, särskilt eIDAS-projektet.

Rådsdirektör Kristina Háfoss träffade i samband med presidiets möte riksdagens talman Jussi Halla-Aho den 11 december och Finlands delegation den 13 december. Under mötet med talmannen diskuterades ett tätare samarbete mellan Nordiska rådet och de nationella parlamenten samt Nordiska rådets prisutdelningsceremoni. Vid mötet med delegationen diskuterades rådets arbetspråk, tolkning och översättningar, rotationsordningen i Nordiska rådet och ländernas presidentskap, det nya formatet för rådets prisutdelning samt uppdateringen av Helsingforsavtalet.

Finlands delegation stod värd för Nordiska rådets presidiemöte i Hanaholmens kulturcentrum för Sverige och Finland i Esbo den 11–12 december. I samband med det bjöds presidie medlemmarna in till ett möte med republikens president Sauli Niinistö. Vid mötet diskuterades utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor, särskilt med tanke på det nordiska samarbetet. I mötesprogrammet ingick också ett möte och diskussion med Teija Tiilikainen, direktör för Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot. Bland annat behandlades de politiska åtgärdernas roll i bekämpningen av hybridhot, betydelsen av artificiell intelligens och utsikterna för ett starkare civilt och militärt nordiskt samarbete för att motverka hybridhot. I samband med presidiets möte i Hanaholmen sammanträdde också arbetsgruppen för uppdatering av Helsingforsavtalet.

3. Dialog med ministerrådet

Nordiska rådet har en rådgivande roll i förhållande till Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarna. De främsta styrmedlen för medlemmarna i Nordiska rådet är rekommendationer och skriftliga och muntliga frågor till ministerrådet eller de nordiska ländernas regeringar. Nordiska rådet har också budgetmakt, det vill säga rådet godkänner ministerrådets årliga budget. Under 2023 började Nordiska rådet utreda behovet av att uppdatera Helsingforsavtalet, som ligger till grund för det nordiska samarbetet. Rådet förde också en aktiv dialog med Nordiska ministerrådet om innehållet i ministerrådets vision för perioden 2025–2030.

3.1. Uppdatering av Helsingforsavtalet

Helsingforsavtalet, som styr det nordiska samarbetet, undertecknades 1962 och är ett samarbetsavtal mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Avtalet har uppdaterats åtta gånger, senast 1995 efter Finlands och Sveriges anslutning till EU. Parterna i avtalet är de nordiska regeringarna, som ytterst också beslutar om ändring av avtalet.

Nordiska rådets presidium tillsatte i juni en arbetsgrupp med uppdrag att utreda behovet för en uppdatering av Helsingforsavtalet, samt att specificera inom vilka områden en eventuell uppdatering behövs. Målet är att säkerställa att Helsingforsavtalet skapar så bra ramar som möjligt för ett starkt nordiskt samarbete nu och i framtiden. Arbetsgruppen ska bedöma behovet av att inkludera eventuella

nya politikområden i avtalet såsom säkerhet, beredskap, försvars- och utrikespolitik. Arbetsgruppen ska också bedöma behovet av en språklig uppdatering.

Arbetsgruppen ska löpande rapportera till presidiet och presentera ett utkast till ett presidieförslag som belyser Nordiska rådets synpunkter om behovet av en uppdatering av Helsingforsavtalet. Arbetsgruppen består av representanter från Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland. Ungdomens Nordiska råd (UNR) har också en representant i gruppen. I arbetsgruppen företräds Finlands delegation av ledamot Juho Eerola. Målet är att arbetsgruppens förslag ska vara klart för behandling i presidiet vid rådets temasession våren 2024. Det slutliga beslutet fattas vid rådets session i Island hösten 2024.

Bakgrunden till initiativet att uppdatera Helsingforsavtalet är främst det förändrade säkerhetsläget i Norden. Behovet av uppdatering har diskuterats i åtskilliga sammanhang under de senaste åren. I Helsingforsavtalet nämns det rättsliga, det kulturella, det sociala och det ekonomiska området samt transport- och miljöskyddsfrågor, men avtalet motsvarar inte till alla delar det förändrade världsläget. Det gäller särskilt utvecklingen av miljö- och klimatpolitiken samt säkerhets- och försvarspolitiken.

Sommaren 2022 behandlade Nordiska rådet ett medlemsförslag om att anpassa rådets organisation till den nya säkerhetspolitiska situationen. Där föreslogs ändringar till organisationen och verksamheten som främjar ett mer transparent men samtidigt effektivare samnordiskt beslutsfattande inom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken. Samtidigt höjdes på annat håll röster för en revidering av Helsingforsavtalet, och frågan diskuterades med ministrarna vid Nordiska rådets session i Helsingfors i november 2022. Den svenska delegationen fortsatte arbetet med frågan och ordnade i anslutning till rådets möten i Stockholm den 23–24 januari 2023 ett separat evenemang för åsiktsutbyte och diskussioner om en eventuell revidering av Helsingforsavtalet.

Nordiska rådets presidium behandlade medlemsförslaget om att anpassa rådets organisation vid sina möten i september 2022 och januari 2023. Samtidigt behandlade presidiet frågan om en uppdatering av Helsingforsavtalet. Presidiet beslutade att behandlingen av medlemsförslaget avslutas och att ramarna för en effektivare samnordisk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik granskas i samband med uppdateringen av Helsingforsavtalet. Presidiet fortsatte behandlingen av behovet av en uppdatering av Helsingforsavtalet vid sitt möte i mars 2023 och beslutade vid sitt sommarmöte 2023 att tillsätta arbetsgruppen.

3.2. Rekommendationer och politiska dialoger

Rekommendationer och framställningar utgör uppmaningar att vidta åtgärder och antas av Nordiska rådet. De är riktade till ministerråden inom vissa områden eller till en eller flera av de nordiska regeringarna. Under året antog rådet 27 rekommendationer (bilaga 3).

På presidiets möte med de nordiska utrikesministrarna under sessionen i Oslo i november 2023 diskuterades stöd till belarusiska studerande. En rekommendation om ett utbytesprogram för belarusiska studerande, som hade sitt ursprung i ett förslag från Finlands delegation, godkändes i november 2022. I rekommendationen uppmanades de nordiska regeringarna att påbörja ett studentutbytesprogram för belarusiska studenter 2023–2026 för att stödja de demokratiska krafterna i Belarus. Dessutom uppmanades regeringarna att tillsammans med Nordiska ministerrådet koordinera genomförandet av programmet. Finlands delegation har i flera år betonat vikten av ett aktivt civilt samhälle för demokratiutvecklingen i Belarus och lade därför fram medlemsförslaget. Presidiet fortsätter behandlingen av ärendet på sitt möte i februari 2024.

Politiska dialoger

Sedan 2016 har Nordiska rådet kunnat föra en politisk dialog med Nordiska ministerrådet. Detta är en diskussion mellan de ansvariga ministrarna och medlemmarna i rådet. En sådan diskussion förs om det råder oenighet om en rekommendation och om ministerrådets eller regeringarnas svar på

rekommendationen inte har varit tillfredsställande enligt rådets mening. Syftet med att föra politisk dialog är att säkerställa att de rekommendationer som behandlas är aktuella.

[Politisk dialog om nordiskt stöd till Ukraina](#)

Presidiet förde vid sessionen i Oslo i november en politisk dialog med de nordiska utrikesministrarna om stöd till återuppbyggandet av Ukraina. Rådet hade antagit en rekommendation om detta vid temasessionen i mars. I rekommendationen uppmanades de nordiska regeringarna att samarbeta för att trygga både nordisk och europeisk finansiering för återuppbyggandet av Ukraina. Regeringarna rekommenderades också att stödja Ukraina i arbetet mot korrupktion och för en demokratisk styrning av offentliga medel. Presidiet konstaterade på sitt möte i december att rekommendationen är slutbehandlad, men ställer en skriftlig fråga till de nordiska regeringarna om deras stöd till återuppbyggandet av Ukraina.

[Politisk dialog om transportpolitiska ministerrådet](#)

För fem år sedan lade utskottet för tillväxt och utveckling i Norden fram ett förslag om att återinföra ett separat ministerråd för transportpolitik och infrastruktur. Enligt rådet skulle detta öka effektiviteten och skapa förutsättningar för en mer hållbar, kostnadseffektiv och samordnad nordisk transportinfrastruktur. Den gränsöverskridande samordningen av transport- och infrastrukturprojekt bör i kristider intensifieras också för att stärka den ekonomiska tillväxten, rörligheten och försörjningsberedskapen. Det är bland annat fråga om lösningar som gäller elektrifiering av sjö- och flygtrafiken och ökad gränsöverskridande kollektivtrafik. I samband med sessionen i Oslo fördes en politisk dialog med de nordiska samarbetsministrarna, och det framgick att alla länder, med undantag av Sverige, är för ett sådant ministerråd. Enligt Sveriges samarbetsminister är samarbetsnivån tillräcklig och de framtida behoven tillgodoses bäst genom de befintliga strukturerna. Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden var dock helt av annan åsikt och efterlyste snabbare åtgärder i frågan. Utskottet kommer säkert också i fortsättningen att öka det politiska trycket på Sverige.

[Politisk dialog om en vätestrategi och väteanvändning](#)

Väte har en nyckelroll när det gäller att minska utsläppen från den energiintensiva industrin och transportsektorn. Dessutom uppstår betydande mängder väte som biprodukt vid industriell produktion, vilket skapar nya möjligheter till långvarig lagring av förnybar energi. I samband med temasessionen i Reykjavik förde utskottet för tillväxt och utveckling en politisk dialog om frågan med Islands miljö-, energi- och klimatminister Guðlaugur Þór Þórðarson. Debatten gav också upphov till en bredare diskussion om hur de nordiska resurserna inom en snar framtid kan utnyttjas på ett ännu effektivare sätt för att uppnå gemensamma klimat- och miljömål, trots det försämrade säkerhetsläget i närområdena.

[Politisk dialog om en samnordisk strategi för idrottsevenemang](#)

Utskottet för kunskap och kultur i Norden förde vid sessionen i Oslo en politisk dialog med de nordiska kulturministrarna om en rekommendation om idrottsevenemang. Ministerrådet rekommenderades där att utarbeta en gemensam nordisk strategi för ansökan om större idrottsevenemang. Eftersom det inte finns något ministerråd för idrott och motion, besvarades rekommendationen av kulturministrarna, av vilka många också är idrottsministrar. I sitt svar ansåg ministrarna att det inte behövs någon gemensam nordisk strategi, eftersom de nordiska idrottsförbunden redan samarbetar. I dialogen konstaterade dock ordföranden för ministerrådet för kultur att ministrarna ansåg det vara lämpligt att arbeta för fler gemensamma ansökningar för att arrangera stora idrottsevenemang i Norden. Ministrarna ansåg dock att de nordiska idrottsförbunden själva borde ta initiativ i frågan. Avslutningsvis konstaterades det att frågan kan komma att omprövas.

3.3. Skriftliga och muntliga frågor

Medlemmarna i Nordiska rådet och deras suppleanter har rätt att ställa skriftliga frågor till regeringarna eller Nordiska ministerrådet. Frågorna kan gälla nordiskt samarbete i allmänhet eller någon rapport eller något meddelande som frågeställaren vill ha mer information om. Frågor som uteslutande är av inrikespolitisk karaktär får inte ställas. En fråga ska innehålla en kort motivering där det framgår varför den

ställs. Skriftliga frågor kan ställas under hela året. Svaret, undertecknat av den behöriga ministern, ska lämnas senast sex veckor efter det att frågan ställdes. På frågestunden under sessionen kan rådsmedlemmarna ställa muntliga frågor direkt till de behöriga ministrarna.

Under 2023 ställde rådsmedlemmarna 11 skriftliga frågor till de nordiska regeringarna eller Nordiska ministerrådet. Medlemmarna i den finländska delegationen undertecknade sammanlagt sex skriftliga frågor.

Ledamöterna Lulu Ranne, Riikka Purra, Sebastian Tynkkynen och Vilhelm Junnila från partigruppen Nordisk frihet samt ledamot Jouni Ovaska från Mittengruppen ställde skriftliga frågor om de nya nordiska näringsrekommendationerna. Nordisk frihet frågade hur ministerrådet tänker hantera den kritik som arbetet med rekommendationerna har fått och de risker för allvarliga konsekvenser för miljö och landsbygd som kan bli resultatet av dem. Mittengruppens representanter efterlyste mer information om hur rekommendationerna tagits fram, rekryteringen av internationella experter och behandlingen av utlåtanden. Gruppen befarade att processen inte varit tillräckligt öppen och transparent.

Ledamot Jouni Ovaska undertecknade också en fråga från Mittengruppens representanter om nordisk samordning vid utarbetandet av arbetsprogrammet för den kommande EU-kommissionen. Frågan ställdes till de nordiska regeringarna och efterlyste ett mer proaktivt nordiskt EU-samarbete i utformningen av den europeiska agendan. Samtidigt frågade man på vilket sätt de nordiska regeringarna tänker arbeta fram mot EU-valet i juni 2024 och bidra till den nya EU-kommissionens arbetsprogram samt vilka de nordiska ländernas viktigaste budskap till den kommande EU-kommissionen är. Frågan lyfte också fram betydelsen av att Norden håller en enad front i Europa.

Ledamot Markku Siponen frågade tillsammans med två andra representanter från Mittengruppen om de nordiska regeringarnas inställning till att flygbolag och andra researrangörer har avvikande praxis för den nordiska passfriheten. Frågan gällde vilka åtgärder regeringarna tänker vidta för att stärka och upprätthålla passfriheten inom Norden. Dessutom frågade man om det för närvarande förs diskussioner med turistnäringen och när passfrihet åter kan förväntas gälla fullt ut i enlighet med ingångna avtal.

De finländska representanterna i utskottet för ett hållbart Norden deltog i frågor som ställdes i utskottsordförandens namn om stärkande av de gemensamma nordiska klimatmålen samt genomförande och uppföljning av den internationella konventionen om biologisk mångfald som tryggar skyddet av flyttande arter och den biologiska mångfalden.

3.4. Budgeten för det nordiska samarbetet

Den nordiska budgeten finansierar det samarbete som bedrivs i Nordiska ministerrådet och i de nordiska institutioner som hör under ministerrådet. Nordiska ministerrådet beslutar om den totala budgeten för det nordiska samarbetet, och Nordiska rådet antar budgeten. Nordiska rådet kan föreslå förändrade prioriteringar och kräva preciseringar i vissa budgetposter för att säkerställa att medlen allokeras rätt. Däremot kan rådet inte påverka själva budgetramen. Enligt Helsingforsavtalet betalar medlemsstaternas regeringar en årlig medlemsavgift till Nordiska ministerrådet. Ländernas bidrag beräknas enligt en särskild fördelningsnyckel. Den bygger på varje lands andel av de nordiska ländernas sammanlagda bruttonationalinkomst till produktionskostnadspriser enligt uppgifterna för de två senaste redovisade åren. Budgeten för 2023 grundar sig på siffrorna för 2019 och 2020. Nordiska ministerrådets budget för 2023 var cirka 1,04 miljarder danska kronor (cirka 139 miljoner euro). Nordiska rådets egen administrativa budget behandlas i avsnitt 6.2.

Generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet upprättar ett budgetförslag för det kommande året. Ministerrådet och rådet för en dialog om förslaget och det behandlas i utskotten och partigrupperna. Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet förhandlar om budgeten innan rådet samlas till sin ordinarie session. Betänkandet om ministerrådets budgetförslag behandlas i plenum innan det godkänns slutligt.

Presidiet ansvarar för budgetarbetet i Nordiska rådet. Rådets president leder budgetarbetet och ansvarar för förhandlingarna med ministerrådets ordförandeland.

Under våren 2023 höll rådet och ministerrådet vid ett flertal tillfällen politiska förhandlingar om ministerrådets budget för 2024. Förhandlingarna resulterade i en budgetkompromiss på 20,5 miljoner danska kronor (ca 2,7 miljoner euro) med fokus på frågor som kultur, utbildning, miljö och klimat. Ministerrådets budget för 2024 antogs vid rådets session i Oslo. Ministerrådets budget presenterades av Sveriges samarbetsminister Jessika Roswall. Ministern konstaterade att det är viktigt med en nära dialog med Nordiska rådet vad gäller de politiska prioriteringarna i visionsarbetet men också när det kommer till budgetprocessen. Rådsmedlemmarna tackade ministerrådet för de smidiga budgetförhandlingarna och för att rådet under de senaste åren fått ökat inflytande på ministerrådets budget. Medlemmarna uttryckte dock oro över ministerrådets nya ansökningskriterier och hur dessa påverkar finansieringen till organisationer utanför ministerrådet.

3.5. Nordiska rådets roll i arbetet med visionen för 2025–2030

Debatten om Nordiska ministerrådets budget för de kommande åren har ett direkt samband med ministerrådets visionsarbete. De nordiska statsministrarna antog i augusti 2019 *Vision 2030* för det nordiska samarbetet. Enligt visionen ska Norden bli världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Nordiska ministerrådet strävar efter att uppnå visionens mål genom tre strategiska fokusområden: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. I handlingsplanen för *Vision 2030* för den första perioden 2021–2024 fastställdes 12 visionsmål som hänför sig till dessa tre strategiska prioriteringar.

De nordiska samarbetsministrarna antog i januari riktlinjer för arbetet med den nya programperioden, som sträcker sig från 2025 till 2030. Nytt för den kommande perioden är att samtliga fackministerråd utarbetar ett eget samarbetsprogram för åren 2025–2030. Visionens strategiska prioriteringar är oförändrade och utgör grunden för handlingsplanen och samarbetsprogrammen under perioden 2025–2030. Ministerrådet uttryckte sin önskan att förslagen för den nya programperioden skulle tas fram i ett nära och tidigt samarbete med Nordiska rådet.

Temasessionen 2023 utgjorde startskottet för rådets engagemang i visionsarbetet för den kommande perioden. I samband med temasessionen fördes under ledning av rådets president Jorodd Asphjell en separat debatt om rådets syn på den nya visionen för Norden. Islands president Guðni Th. Jóhannesson höll ett inledande anförande där han betonade vikten av nordiskt förtroende och den nordiska välfärdsmodellen, som är en viktig grund i våra samhällen. I sitt känslofyllda tal underströk han dessutom betydelsen av det egna språket i det nordiska samarbetet.

Den isländska samarbetsministern Guðmundur Ingi Guðbrandsson höll en allmän introduktion om *Vision 2030* och den nya handlingsplanen. Han underströk vikten av att ministerrådet hör rådets synpunkter på den kommande visionen och efterlyste synpunkter på de politiska prioriteringar som ska styra det nordiska samarbetet 2025–2030. Rådets president underströk i sitt anförande rådets och ministerrådets nära samarbete i arbetet med visionen. Han tog också upp huvudtemana i det norska presidentskapsprogrammet.

Själva diskussionen fördes kring visionens tre strategiska prioriteringar. Inledningen till temat ett grönt Norden hölls av den isländska miljö-, energi- och klimatministern Guðlaugur Þór Þórðarson, medan Islands vetenskaps-, industri- och innovationsminister Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir inledde temat ett konkurrenskraftigt Norden och Islands minister för socialt och nordiskt samarbete Guðbrandsson höll inledningsanförandet om temat ett socialt hållbart Norden. Flera utskott föreslog i sina inlägg att det inrättas ett nordiskt ministerråd för transportpolitik – en fråga som Nordiska rådet har drivit sedan 2018. I inläggen krävdes också fortsatt gränshinderarbete och ytterligare satsningar på att undanröja gränshinder.

Också främjandet av jämställdhetsarbetet och stödet till unga med psykiska problem och andra utsatta grupper upprepades i flera anföranden.

De förslag som rådets medlemmar lade fram under temasessionen behandlades senare av presidiet och utskotten, och slutsatserna av dem och en sammanställning av presidiets och utskottens konkreta förslag skickades till ministerrådet. I slutsatserna betonar Nordiska rådet att *Vision 2030* bör ses som Nordiska rådets och Nordiska ministerrådets gemensamma vision för det nordiska samarbetet. Detta måste enligt rådet framhållas när visionen presenteras i de nordiska länderna. Dessutom hoppas Nordiska rådet på ett nära och konstruktivt samarbete mellan Nordiska rådet, Nordiska ministerrådet och deras sekretariat kring initiativ under den kommande programperioden. Visionsarbetet fortsätter under 2024 och den slutliga handlingsplanen ska behandlas på Nordiska rådets session i slutet av 2024.

4. Temasession: Nordisk energiförsörjning i en orolig tid

Rådets parlamentariker samlas till två årliga sessioner: en temasession på våren och den ordinarie sessionen på hösten. Under dessa sessioner beslutar man vilka frågor Nordiska rådet vill att de nordiska regeringarna och Nordiska ministerrådet ska finna lösningar på.

Årets temasession hölls den 14–15 mars i Reykjavik. Temasessionen handlade om nordisk energiförsörjning i den säkerhetspolitiskt oroliga tid som följt av Rysslands angrepp på Ukraina. Temadebatten bottnade i en rapport som Nordisk Energiforskning publicerat strax före sessionen. Rapporten innehåller rekommendationer för att lösa en trefaldig utmaning: hur kan den nordiska energisektorn utvecklas så att den främjar den gröna omställningen, stöder försörjningsberedskapen och möjliggör en prisnivå som är anpassad till allas betalningsförmåga?

Temat för sessionens andra dag var försvar och säkerhet. Sessionen behandlade ett betänkande om ett medlemsförslag om nordiskt stöd för återuppbyggnaden av Ukraina och ett betänkande om gemensam nordisk säkerhet och gemensamt nordiskt försvar. Också presidiets förslag till en ny internationell strategi för Nordiska rådet behandlades på temasessionen.

Parlamentarikerna i Nordiska rådet förde också en plenumdebatt om visionen och den nya handlingsplanen för det nordiska samarbetet 2025–2030. Islands president Guðni Th. Jóhannesson inledde debatten med ett tal om likheter och skillnader mellan folken i Norden och vad som kan förklara de nordiska samhällenas framgång i dagens värld. Frågan behandlas närmare i avsnitt 3.5.

4.1. Aktualitetsdebatt om nordisk energiförsörjning i en orolig tid

På temasessionen diskuterades Nordens möjligheter att möta de utmaningar som energiförsörjningen ställs inför under instabila tider. Energikrisen i Europa är ett högaktuellt tema i alla nordiska länder. I anslutning till temat påminde Nordiska rådets president Jorodd Asphjell om situationen i Europa och energikrisen och konstaterade att det är viktigt att trygga energiförsörjningen. Debatten var indelad i två delar. Det första delen utgjordes av sakkunniganföranden och en paneldiskussion, medan man i den andra delen öppnade en aktualitetsdebatt för rådets medlemmar.

Inledningsanförandena hölls av Norges olje- och energiminister Terje Aasland, direktören för Islands energimyndighet Halla Hrund Logadóttir, direktören för Nordisk Energiforskning Klaus Skytte och VD:n för analys- och konsultföretaget Rystad Energy Jarand Rystad. Klaus Skytte presenterade den senaste rapporten från Nordisk Energiforskning och betonade i sitt anförande trygga energiförsörjning samt ekologiskt och ekonomiskt hållbar energi, medan Halla Hrund Logadóttir berättade om energisäkerheten och energisituationen på Island. I den påföljande paneldebatten konstaterades det att målet med det nordiska samarbetet är att stärka energiförsörjningsberedskapen i Norden. Omställningen till förnybar energi bör påskyndas. Användningen av fossila energikällor måste minskas, samtidigt som fred och

demokrati måste försvaras. I debatten deltog Klaus Skytte, Halla Hrund Logadóttir och ordföranden för utskottet för ett hållbart Norden, Norges representant Ola Elvestuen. Moderator för debatten var den isländska journalisten Bogi Ágústsson.

Öppningsanförandet för sessionens aktualitetsdebatt hölls av den isländska miljö-, energi- och klimatministern Guðlaugur Þór Þórðarson. Ministern konstaterade att Island är ett exempel på ett land med en relativt hög prisnivå, men att energin ändå är billig jämfört med de övriga nordiska länderna. För detta tackade han de politiker från tidigare decennier som bidrog till att Island gick över till egenproducerad fossilfri energi. Trots det använder Island fortfarande en del fossila bränslen, och den isländska regeringen har som mål att uppnå koldioxidneutralitet bland annat genom att bygga ut landets eget energisystem.

Diskussionerna lyfte fram målet att samarbeta mer mellan länderna och minska energiförbrukningen inom alla sektorer. Norden har kompetens, kunskap och ömsesidigt förtroende, vilket ger möjlighet att skapa en hållbar utveckling. Under debatten behandlades också behovet av ytterligare satsningar på förnybara energikällor, vikten av energisäkerhet och driftsäkerhet samt utbyte av erfarenheter mellan de nordiska länderna för att förbättra driftsäkerheten. Ett flertal anföranden lyfte fram att energiförsörjningen är en säkerhetsfråga och att försörjningsberedskapen och den gröna omställningen i Norden går hand i hand. Också den säkerhetspolitiska aspekten av samarbete och försörjningsberedskap betonades. Dessa teman togs också upp i anförandena av företrädare för Baltiska församlingen och Beneluxparlamentet.

4.2. Temasessionens övriga teman

Temasessionen behandlade också försvars- och säkerhetspolitiska frågor. Vid sessionen behandlades tre betänkanden om dessa teman, av vilka det första behandlade ett medlemsförslag om nordiskt stöd för återuppbyggandet av Ukraina. Det andra betänkandet gällde ett medlemsförslag om gemensam nordisk säkerhet och gemensamt nordiskt försvar, medan det tredje gällde ett medlemsförslag om att anpassa Nordiska rådets organisation till den nya säkerhetspolitiska situationen. Frågan behandlas närmare i avsnitt 3.1.

Också presidiets förslag till en ny internationell strategi för Nordiska rådet behandlades på temasessionen. Den nya strategin presenterades av den isländska presidiemedlemmen Oddný G. Harðardóttir, som berättade om den av presidiet tillsatta arbetsgruppen och processen för att utarbeta strategin. I rådets internationella strategi fastställs de strategiska långsiktiga målen för rådets internationella arbete samt huvudprioriteringarna i arbetet. Efter föredragningen av presidiets representant fördes en livlig debatt i frågan. Förslaget fick stöd och antogs enhälligt vid omröstningen. Strategin presenteras närmare i avsnitt 8.1.

5. Session: ett tryggt, grönt och ungt Norden

Nordiska rådets 75:e session hölls i Stortinget i Oslo den 30 oktober–2 november. Huvudtemat för sessionen var ett tryggt, grönt och ungt Norden. Debattämnen var bland annat de nordiska länderna i Nato, hur vi snabbar upp den gröna omställningen och de ungas deltagande i demokratin. Gästtalare vid sessionen var Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg, som talade om Nato och Norden i det nya säkerhetspolitiska läget. Säkerhet och säkerhetspolitik behandlades också på toppmötet mellan de nordiska statsministrarna, regeringscheferna för de självstyrande områdena och medlemmarna i Nordiska rådet. Den humanitära situationen i Gaza fick en framskjuten roll både vid toppmötet och i diskussionerna med Stoltenberg. Vid sessionen lämnade också de nordiska utrikesministrarnas och försvarsministrarnas redogörelser för sin verksamhet.

5.1. Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg gästtalare vid sessionen

Gästtalaren vid sessionen, Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg, försäkrade att han är en stark anhängare av det nordiska samarbetet. Stoltenberg konstaterade att försvars- och säkerhetspolitiken var

det enda område där Nordiska rådet historiskt sett inte har haft någon roll. Nu har situationen förändrats, eftersom alla nordiska länder i och med Finlands och snart också Sveriges anslutning är medlemmar i samma försvarsallians. Det är välkommet i en säkerhetspolitisk miljö som ständigt blir mer och mer instabil.

Stoltenberg underströk att konflikten i Gaza inte får tillåtas eskalera till ett större krig i Mellanöstern. Krigsåtgärderna får inte heller leda till att stödet till Ukraina minskar. Enligt Stoltenberg är nya ryska angrepp mot energiförsörjningen och annan kritisk infrastruktur i Ukraina att vänta när vintern närmar sig. För att uppnå fred i Ukraina krävs en starkare beväpning av Ukraina. Om Ukraina slutade försvara sig skulle följden bli en ockupation av landet. Stoltenberg betonade att ju starkare Ukraina är på slagfältet desto starkare blir det vid förhandlingsbordet. När kriget tar slut måste man se till att historien inte upprepar sig och att Ryssland inte fortsätter att erövra land i Ukraina. Alla Natoländer är enligt Stoltenberg eniga om att Ukraina bör bli medlem i Nato.

Satsningarna på Ukrainas säkerhet är också en investering i vår egen säkerhet. Samtidigt ges andra auktoritära ledare ett tydligt budskap. Stoltenberg sade att i synnerhet Kina följer situationen noggrant och att det som händer i Europa i dag kan hända i östra Asien i morgon. Kina är ingen fiende men utgör en växande säkerhetsutmaning. Stoltenberg varnade också för ett alltför stort beroende av Kina, bland annat när det gäller tillverkning av batterier och solpaneler samt utvinning av kritiska och sällsynta mineraler. Avslutningsvis påminde Stoltenberg om Nordens egen väg från krig länderna emellan till fred och vänskap, vilket Nordiska rådet är ett av de finaste exemplen på.

5.2. Toppmötet med de nordiska statsministrarna och regeringscheferna

Säkerhet och säkerhetspolitik låg högst upp på agendan också på toppmötet mellan de nordiska statsministrarna, regeringscheferna för de självstyrande områdena och medlemmarna i Nordiska rådet. Finlands – och snart också Sveriges – Natomedlemskap ansågs ge ökad stabilitet och trygghet i Norden. Finlands statsminister Petteri Orpo lyfte i sitt anförande fram vikten av att stärka krisberedskapen och resiliensen i Norden. Ett konkret förslag var att skapa ett nordiskt nätverk för försörjningsberedskap. Orpo nämnde också investeringar i nya rena energilösningar samt i barns och ungas välfärd.

Den humanitära situationen i Gaza engagerade deltagarna i toppmötet och statsministrarna ställde inför frågan varför endast Norge antog FN:s resolution om en humanitär vapenvila i Gaza. I svaren uppgavs det att resolutionen enligt majoriteten av EU-länderna inte var balanserad. Statsministrarna betonade dock att det humanitära biståndet måste nå fram och att situationen kräver en tvåstatslösning.

När det gäller samhällssäkerhet och bekämpning av gränsöverskridande brottslighet aktualiserades det allvarliga läget i Sverige i frågorna. Statsministrarna försäkrade att de är villiga att samarbeta för att bekämpa och begränsa problemet. Regeringscheferna i de självstyrande områdena underströk kraftigt kraven på att de självstyrande områdena bör ha samma ställning som de nordiska länderna i Nordiska rådet.

5.3. Utrikesministrarnas redogörelser

Utrikesministrarnas redogörelser inleddes av den isländska utrikesministern Bjarni Benediktsson som gav en överblick över förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön, där det centrala är kriget i Ukraina och stödet till Ukraina när landet försvarar sig mot Ryssland. Finlands, och snart också Sveriges, Natomedlemskap främjar det nordiska försvaret. Benediktsson tog också upp säkerheten i Arktis och det humanitära läget i Afghanistan. I konflikten mellan Israel och Hamas måste internationell rätt följas, och ett vapenstillestånd måste fås till stånd i området för att tillhandahålla humanitär hjälp. Också Finlands utrikesminister Elina Valtonen framhöll i sitt tal att Finlands och Sveriges Natomedlemskap ytterligare stärker möjligheterna till ett tätare nordiskt samarbete. Sveriges utrikesminister Tobias Billström underströk vikten av nordiskt samarbete för att möta gemensamma utmaningar i Norden.

I replikerna på utrikesministrarnas inlägg nämndes situationen i Israel och Gaza åtskilliga gånger och man krävde svar på hur de nordiska länderna kan bidra till att skapa fred i konflikten. Andra teman var miljökonsekvenserna av kriget i Ukraina, Rysslands ekocidbrott, problemen i det arktiska samarbetet med Ryssland till följd av kriget, Nordens kärnvapenpolitik och Grönlands sårbara ställning som knutpunkt för datakablar på havsbotten.

5.4. Försvarsministrarnas redogörelser

Först ut av försvarsministrarna var Pål Jonson från Sverige som talade om förändringarna i säkerhetsläget i Norden till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina i februari 2022. Jonson lyfte fram att vi befinner oss i en historisk tid för det nordiska försvarssamarbetet. Han redogjorde också kort för det svenska ordförandeskapets prioriteringar i försvarssamarbetet Nordefco. Norges försvarsminister Bjørn Arild Gram konstaterade också att Norden står vid ett vägskeje när det gäller försvars- och säkerhetssamarbetet. Islands utrikesminister Bjarni Benediktsson tackade i sitt anförande Sverige för ordförandeskapet i Nordefco och konstaterade att Nordefco är en värdefull plattform för samarbete.

I repliker till försvarsministrarnas anföranden frågades det bland annat om utveckling av ett nordiskt samarbetsnätverk för civil krisberedskap och om möjligheten till gemensamma nordiska nödlager. Andra frågor gällde de logistiska förändringarna i Sverige till följd av Natomedlemskapet, tillhandahållandet av försvarsmateriel till Ukraina, försvarsmaterielens tillräcklighet för de nationella behoven samt den nordiska kärnvapenpolitiken. Även situationen i Gaza togs upp, liksom att de nordiska länderna var oeniga när de röstade om FN:s resolution. Finlands vapenhandel med Israel kritiserades.

5.5. Samarbetsministrarnas redogörelser och frågestund

Island var ordförande för Nordiska ministerrådet under 2023. Landets samarbetsminister Guðmundur Ingi Guðbrandsson sade att året varit historiskt på grund av de stora globala utmaningarna. Det intensifierade samarbetet visar dock att våra nordiska värderingar, vår roll och våra relationer till omvärlden, är viktigare än någonsin tidigare. Danmarks samarbetsminister Louise Schack Elholm bedömde att ministerrådet uppnådde de flesta av sina mål. Samtidigt som det gränsöverskridande samarbetet har gett handfasta resultat, var gränshinder fortfarande en fråga där parlamentarikerna i hög grad efterlyste mer aktiva åtgärder av de ansvariga ministrarna. Färöarnas samarbetsminister Bjarni Kárason påminde i sitt anförande om att landet i 45 år har önskat och fortfarande eftersträvar en självständig roll i det nordiska samarbetet.

Sveriges samarbetsminister Jessika Roswall underströk vikten av att fördjupa samarbetet, prioritera målen och lägga resurser på ett tätare nordiskt samarbete. Sverige kommer under sitt ordförandeskap i ministerrådet 2024 att fokusera på ett integrerat Norden utan gränshinder, eftersom det är helt avgörande för vår konkurrenskraft och för vår tillväxt att underlätta arbete och företagsverksamhet i andra nordiska länder. Ålands samarbetsminister Annette Holmberg-Jansson konstaterade att det måste bli lättare att flytta mellan de nordiska länderna utan besvärlig byråkrati och skattemässiga hinder.

Anne Beathe Kristiansen, Norges samarbetsminister, underströk vikten av att involvera unga i implementeringen av planerna för *Vision 2030*, eftersom det är de unga som i framtiden kommer att utveckla nya innovativa lösningar. Helge Orten, som representerade Nordiska rådets presidium, framhöll att de nordiska regeringarna måste se till att det finns tillräckligt med ren energi för den gröna omställningen. Även han påminde om att gränshinder måste undanröjas.

Samarbetsministrarna presenterade vid sessionen en separat redogörelse om gränshinder. Innehållet i redogörelsen beskrivs närmare i avsnitt 7. Gränshindersfrågorna dominerade dock redan samarbetsministrarnas frågestund, där medlemmar i Nordiska rådet tog upp bland annat behovet av en gemensam nordisk biljettlösning, hur viktigt det är att komma ihåg gränshinderarbetet redan vid beredning av nationell lagstiftning och hur de nordiska myndigheterna effektivt kan utbyta information, samt i synnerhet hur de tekniska kraven för e-legitimation (eID) kan uppfyllas. Ministrarna fick också frågor om

budgetnedskärningarna inom kultursamarbetet, revideringen av Helsingforsavtalet, hur den gröna omställningen kommer genomföras i transport- och infrastrukturprojekt, vilken familjepolitik de nordiska länderna har för att svara på förändringarna i nativiteten samt hurudan bristen på kompetent arbetskraft är och hur samarbetet inom yrkesutbildningen kan svara på detta.

5.6. Sessionens internationella gäster

Nordiska rådet har av tradition ett omfattande samarbete med regionala parlamentariska systerorganisationer. Listan över internationella gäster var lång också vid 2023 års session. Gästerna betonade i sina inlägg vikten av att försvara den regionala säkerheten.

Vice talmannen i brittiska underhuset Eleanor Laing ansåg att säkerhetsläget i Östersjöområdet förbättras i synnerhet av Finlands och Sveriges Natomedlemskap. Annabelle Ewing, vice talman för Skottlands parlament, lyfte fram likheter i Skottlands och Nordens historia, kultur och internationella inriktning och hoppades att banden mellan regionerna kunde stärkas. Bland de gemensamma temana lyfte hon fram frågor som gäller cirkulär ekonomi och fiskeindustrin.

Företrädarna för Baltiska församlingen och parlamentariska Östersjökonferensen lyfte fram hur viktig beredskapen, försörjningstryggheten och energisäkerheten är nu när säkerhetsläget i Östersjöregionen har skärpts. De betonade att freden och stabiliteten i regionen nu är beroende av en enig Rysslandspolitik. OSSE:s representant Margareta Cederfelt konstaterade att de arktiska regionernas geopolitiska betydelse ökar. Hon underströk också att det med tanke på demokratin är viktigt att också unga deltar i beslutsfattandet.

5.6.1. Seminarium för internationella gäster om artificiell intelligens och geopolitik

I sessionens seminarium för internationella gäster deltog alla till sessionen särskilt inbjudna parlamentariker gäster samt rådets presidium och utskottsordförandena. Temat för seminariet var hur artificiell intelligens påverkar geopolitiken. Den artificiella intelligensen utvecklas snabbt och väcker många frågor. Faran är att den demokratiska debatten kommer att krympa och att integritetens eller äganderättens gränser kan suddas ut. Eftersom den geopolitiska situationen för närvarande är spänd och artificiell intelligens också kan användas för strategiska och militära ändamål, uppstår det många nya utmaningar, särskilt för öppna demokratiska samhällen.

Lars Gjesvik, expert vid norska utrikespolitiska institutet (NUPI), inledde diskussionen om hur konkurrensen mellan stormakterna påverkar förhållningssättet till artificiell intelligens. Bland annat diskuterades hur regeringar och regionala organisationer kunde påverka ny teknik som leder till sociopolitiska förändringar som på ett mer djupgående sätt påverkar de geopolitiska förhållandena i regionerna.

5.7. Presidiets möten i samband med sessionen

Nordiska rådets presidium träffade nordiska ministrarna vid enskilda möten i samband med sessionen.

Huvudtemat för mötet mellan presidiet och Islands statsminister Katrín Jakobsdóttir var de ungas demokratiska engagemang och det nordiska havs- och klimatsamarbetet. Presidiet och de nordiska utrikesministrarna diskuterade dels hur den globala polariseringen kan motverkas genom nordiskt samarbete, dels det nordiska stödet till återuppbyggandet av Ukraina och stödjandet av belarusiska studenter genom ett utbytesprogram.

På presidiets möte med de nordiska samarbetsministrarna diskuterades Nordiska ministerrådets *Vision 2030*, ministerrådets handlingsplan för 2025 framåt och budgeten för det nordiska samarbetet för 2025–2030.

Från Finlands delegation deltog presidiemedlemmarna och riksdagsledamöterna Kim Berg, Juho Eerola och Jouni Ovaska i ministermötena.

Nordiska rådets presidium hade under sessionen också ett separat möte med delegationen från Västnordiska rådet.

5.8. Kommande ordförandeskapsprogram

Presidentskapet i Nordiska rådet innehas 2024 av Island. Vid den ordinarie sessionen på hösten väljs rådets president, vice president samt presidiet och utskottens medlemmar för följande kalenderår. Årets session valde Bryndís Haraldsdóttir från den konservativa gruppen till rådets president för 2024. Vice president blev Oddný G. Harðardóttir från den socialdemokratiska gruppen. Samtidigt beslutades det att Nordiska rådets 76:e session ska hållas i Reykjavik.

Fred och säkerhet i Arktis är temat för Islands presidentskapsprogram. I presidentskapsprogrammet konstateras det att Norden bör sträva efter att den strategiskt viktiga arktiska regionen förblir en militär lågspänningszon. Dessutom bör man verka för fredligt samarbete i internationella fora. Huvudrubriken "Fred och säkerhet i Arktis" pekar på behovet av att värna säkerheten för de nordiska länderna och deras allierade. Samtidigt måste man minska spänningarna i regionen och i än högre grad fokusera på fredliga lösningar. Det behövs en ny säkerhetspolitisk vision för Arktis. Ordet "säkerhet" hänvisar, inte minst för invånarna i Arktis, också till andra aspekter av den nordiska välfärden och framtiden. De nordiska länderna bör ta hänsyn till minoriteters och marginaliserade gruppers situation och hitta sätt att stöda dessa grupper och stärka samarbetet över gränserna. Fokus ligger på dessa gruppers möjligheter att leva ett gott liv, särskilt i de glesbefolkade områdena i Norden. De övriga temana i presidentskapsprogrammet är desinformation och medierna samt miljö- och klimatfrågor.

När rådets blivande president presenterade prioriteringar och åtgärder i Islands presidentskapsprogram för 2024 betonade hon också vikten av de nordiska ländernas egna språk. Under Islands presidentskap kommer man att se närmare på hur alla som har ett annat modersmål än ett skandinaviskt språk kan delta i det nordiska samarbetet på ett mer jämställt sätt.

Ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet innehas 2024 av Sverige. På sessionen presenterade Sveriges statsminister Ulf Kristersson programmet för ordförandeskapet, som går under namnet "Ett säkrare, grönnare och friare Norden". Programmet följer prioriteringarna i Nordiska ministerrådets vision, det vill säga ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden. Sverige arbetar för att främja visionen om Norden som världens mest hållbara och integrerade region, med särskilt fokus på att avlägsna gränshinder i Norden.

6. Arbetet i Nordiska rådet under 2023

Det konkreta politiska samarbetet i Nordiska rådet sker i första hand i rådets presidium och de fyra utskotten. Rådets presidium och utskott håller parallella möten fem gånger om året. Presidiet håller dessutom ett sjätte möte i slutet av året. Alla ordinarie medlemmar i rådet tillhör antingen presidiet eller ett utskott. Av bilagorna 1 och 2 framgår vilka organ medlemmarna i Finlands delegation satt med i under 2023.

6.1. Norges presidentskap

Presidentskapet i Nordiska rådet roterar årligen mellan medlemsländerna, och den ordinarie sessionen hålls alltid i presidentskapslandet. Presidentskapet utarbetar ett presidentskapsprogram för att lyfta fram årets prioriteringar i rådets arbete och det nordiska samarbetet. Rådets arbete leds av en president och en vice president som valts från presidentskapslandet. Presidentens uppgift är att leda presidiet möten och se till att presidiet handlingsplan är aktuell och att kontakterna med nationella parlament, närområden och viktiga internationella organisationer sköts så bra som möjligt. Presidenten representerar också rådet i olika sammanhang, både i Norden och internationellt. Om hen är frånvarande träder vice presidenten i hens ställe.

Presidentskapet innehades av Norge under 2023. Rådets president var Jorodd Asphjell, ordförande för den norska delegationen, och vice president var Helge Orten, vice ordförande för delegationen. Under det norska presidentskapet prioriterades ett tryggt Norden, ett grönt Norden och ett ungt Norden, med särskild fokus på säkerhets- och beredskapssamarbete, gröna energi- och transportlösningar samt de ungas medverkan i samarbetet.

Det genomgående temat för Norges presidentskapsprogram var det nya säkerhetspolitiska läget. Fokus låg på behovet av ökat försvarssamarbete i Norden. Viktiga teman i presidentskapsprogrammet var också energikrisen, den pågående klimatkrisen och behovet av att satsa på förnybar energi. Utöver ett säkert och grönt Norden betonade Norge under sin presidentskapsperiod vikten av att öka de ungas politiska och samhällsliga delaktighet. De nordiska länderna har en lång tradition av att involvera barn och unga. Målet var att stärka satsningarna på barn och unga och på deras samhällsliga delaktighet.

6.2. Nordiska rådets budget

Nordiska rådets egen budget är betydligt mindre än Nordiska ministerrådets budget. Det är en administrativ budget för bland annat bidrag till partigrupperna, utskottsarbete, mötes- och resekostnader, tolkning och översättning, publikationer och rådssekretariatets administrativa utgifter inklusive personalutgifter. Nordiska rådets budget för 2023 var närmare 40 miljoner danska kronor (cirka 5,4 miljoner euro). Budgeten fastställs årligen av rådets presidium.

De fem nationella parlamenten betalar medlemsavgift till Nordiska rådet enligt en på bruttonationalinkomsten baserad fördelningsnyckel. Medlemsavgiften för Finlands riksdag är ca. 845 000 euro per år. Dessutom står riksdagen värd för ett par tre rådsmöten per år. Vart femte år ordnar och bekostar riksdagen rådets ordinarie session och prisutdelning. Rådets ekonomi är utsatt för tryck, eftersom bland annat resekostnaderna och kostnaderna för tolkning och översättning har stigit och nya tjänster har inrättats vid rådets sekretariat.

De nationella parlamentens medlemsavgift till den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC) har av budgettekniska skäl hittills kanaliserats via Nordiska rådet. I år fattade Nordiska rådet beslut om att separera medlemsavgifterna i BSPC och Nordiska rådet. Därigenom minskar Finlands riksdags medlemsavgift till Nordiska rådet. De nordiska parlamentens generalsekreterare skickade ett brev om detta till både Nordiska rådet och BSPC.

6.3. Presidiet

Nordiska rådets politiska ledning, presidiet, ansvarar för allmänna politiska frågor, budget och arbetsplan samt för det utrikes- och säkerhetspolitiska parlamentariska samarbetet.

Rådet arbetar i allt högre grad med utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor. Presidiet svarar för internationella relationer och utser rådets medlemmar för internationella rapporteringsuppdrag. Rådets internationella samarbete fokuserar särskilt på närområdena, dvs. Östersjöområdet, Arktis, grannländerna och Europa. Rådet har ett nära samarbete med många regionala och internationella parlamentariska organisationer, av vilka de viktigaste är Baltiska församlingen, den parlamentariska Östersjökonferensen (BSPC), Europaparlamentet, Arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR), Västnordiska rådet och Beneluxparlamentet. Vid vårens temasession i Reykjavik godkändes en ny internationell strategi för Nordiska rådet. Strategin presenteras närmare i avsnitt 8.1 och finns som bilaga 5.

Under året diskuterade presidiet intensivt nordiskt försvarssamarbete och samarbete inom civil beredskap. På presidiets möte i Trondheim i Norge i juni var temat – i linje med det norska presidentskapsprogrammet – ett tryggt Norden. Till sommarmötets program hörde ett besök på den norska försvarsmaktens lager i Frigård och på Ørlands jaktplansbas.

Nordiska rådets utrikespolitiska agenda har sedan Ryssland inledde sitt anfallskrig i februari 2022 dominerats av Ukraina. Rådet har kraftfullt fördömt Rysslands agerande och uttryckt sitt fulla stöd för

Ukraina. Kontakten med regimerna i Ryssland och Belarus har frysts, men det har ansetts viktigt att fortsätta diskussionerna med oppositionen.

Rådet har i åtskilliga år uttryckt oro över de mänskliga rättigheterna och yttrandefriheten i Belarus. Rådet har länge haft kontakter med ryska och belarusiska aktörer och har varje år sedan 2007 träffat företrädare för oppositionen och frivilligorganisationer i Belarus. Presidiets rapportör om Belarus, ledamot Kim Berg, deltog i Europarådets seminarium om Belarus i Helsingfors i januari 2024.

6.4. Kunskap och kultur i Norden

Utskottet för kunskap och kultur i Norden arbetar med kultur-, utbildnings- och forskningsfrågor samt frågor som gäller språksamarbete och digitalisering. Till utskottets ansvarsområde hör också det civila samhällets och frivilligarbetets roll i kultur- och utbildningsfrågor samt motions- och friluftsförfrågor.

Budgetarna för kultur-, samt utbildnings- och forskningssamarbetet i Norden har skurits ned kraftigt sedan 2021, vilket har sysselsatt utskottet. Budgetarna för ministerråden för kultur och utbildning har skurits ned med cirka 20 procent under de senaste fyra åren. Under 2023 fäste utskottet särskild uppmärksamhet vid Nordiska ministerrådets budgetförslag för 2024 och försökte säkerställa att tilläggsbesparingar inte genomförs.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden har tillsammans med utskottet för tillväxt och utveckling i Norden arbetat för att hitta sätt att göra yrkesutbildningen mer attraktiv i Norden. Det råder redan brist på kvalificerad arbetskraft runtom i Norden, och utmaningarna kommer bara att öka om utvecklingen fortsätter i samma spår. Som ett resultat av samarbetet publicerades hösten 2022 en rapport om attraktiva yrkesutbildningar i Norden, och i mars 2023 hölls i Haparanda och Övertorneå en konferens om tillgången på yrkesutbildad arbetskraft. Mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts rekommenderade utskottet att ministerrådet inrättar en nordisk kommitté för yrkesutbildning där arbetsmarknadsparterna och representanter för yrkesutbildningen och ungdomsorganisationer möts under ministerrådets ledning en eller två gånger per år för att diskutera vilka initiativ och undersökningar som bör igångsättas.

Utskottet främjade under året det nordiska samarbetet på kärnenergiområdet. Målet är att etablera ett nordiskt center för nukleär kompetens. Centret skulle ge utbildning i utveckling av kärnkraft och sprida kunskap i hela Norden. Utskottet bevakade också ministerrådets uppdatering av deklARATIONEN om nordisk språkpolitik. Utskottet kommenterade särskilt hur de nordiska språken kan bevaras som vetenskapliga språk vid universiteten, vilken betydelse de nordiska språken har för att upprätthålla kulturen och vilka möjligheter den språktekniska utvecklingen ger oss. Ministerrådet presenterar den uppdaterade språkdeklARATIONEN vid rådets temasession i april 2024. Dessutom har utskottet sökt metoder för att öka och underlätta studentrörligheten mellan de nordiska länderna. Utskottet har också främjat arbetet med en nordisk friluftsstrategi och samarbete kring de nordiska pilgrimsrutterna.

6.5. Välfärd i Norden

Utskottet för välfärd i Norden fokuserar i sitt arbete på den nordiska välfärdsmodellen. Utöver social- och hälsovårdspolitik omfattar utskottets ansvarsområde utsatta barn och unga, psykisk hälsa, funktionshinder samt alkohol- och drogfrågor. På utskottets agenda står också jämställdhetsfrågor, LGBTI-personers rättigheter samt demokrati och allmänna människorättsfrågor. Andra teman är flyktingar, migration, integration, bostadspolitik, digitala välfärdslösningar och ursprungsfolkens villkor i Norden.

Utskottet strävade under året efter att främja jämställdhet och social hållbarhet på arbetsmarknaden och i samhället. Frågor som behandlades var bland annat lika lön och allmän jämställdhet på arbetsmarknaden, mäns våld mot kvinnor och dråp i nära relationer samt digitaliseringen och risken för digital ojämlikhet och utslagning. I en rekommendation från utskottet ställs krav på att Nordiska ministerrådet stärker insatserna mot dråp i parrelationer och våld i nära relationer. I praktiken bör de nordiska länderna komma överens om enhetliga definitioner och enhetlig praxis för statistikföringen.

Utskottet uttryckte också sin oro över särskilt utsatta barn och unga. Det följde upp Nordiska ministerrådets insatser för att minska antalet barn och unga som varaktigt lever under fattigdomsgränsen i Norden. Som ett resultat av arbetet godkändes en rekommendation om en garanti för bedömning och vård av psykiska problem hos barn och unga. På utskottets sommarmöte på Grönland behandlades just utsatta barn och unga samt självmord, psykiska utmaningar och urfolkens levnadsvillkor och jämlikhet.

Utskottet fortsatte sitt mångåriga arbete mot antibiotikaresistens och arbetade för gemensam upphandling av läkemedel i Norden. Det ordnade i december ett webinarium om framtidens äldrepolitik i Norden. Syftet med webinariet var att förmedla information och idéer om en hållbar och inkluderande äldrepolitik, ett tema som utskottet vill lyfta fram under 2024.

6.6. Ett hållbart Norden

Utskottet för ett hållbart Norden behandlar frågor som rör klimat, miljö- och naturskydd samt naturresurser. Till utskottets ansvarsområde hör också konsumenträttigheter, kärnsäkerhet, jordbruks- och livsmedelspolitik samt hållbar utveckling.

Ett av de viktigaste politikområdena under året var cirkulär ekonomi. Utskottet behandlade bland annat matsvinn, återvinning av råvaror och andra resurser, svanmärkning av förpackningar, producentansvar inom textilindustrin, klimatsmart byggande och återvinning av vingar till vindturbiner. Ett annat prioriterat område där utskottet tog initiativ under året var åtgärderna mot och anpassningen till klimatförändringen. Bland annat undersökte utskottet hur koldioxid kan bindas till naturliga kolsänkor och vilka lösningar det finns för avskiljning och lagring av koldioxid. Detta arbete har ett globalt perspektiv, eftersom Norden också spelar en central roll i arbetet med att minska koldioxidutsläppen utanför Norden. Under året fokuserade utskottet på att stärka det nordiska samarbetet för att uppnå ett klimatneutralt Norden. Utskottet behandlade också inkomna förslag om att fasa ut fossila bränslen och främja en hållbar sjöfart och kryssningsturism. Också främjandet av användningen av solceller togs upp.

Ett annat av utskottets prioriterade områden var biologisk mångfald, en fråga där det i december 2022 godkändes en ny global konvention. Under året diskuterade utskottet hur Norden bäst kan uppfylla konventionen. Frågan togs också upp med de nordiska klimat- och miljöministrarna och på ett separat ungdomsevenemang i samband med Nordiska rådets session. Utskottet behandlade också förslag till hur samarbetet kring bekämpning av invasiva arter kunde effektiviseras samt ett förslag till en nordisk Östersjöstrategi. Ett intressant ämnesområde i utskottets arbete 2022 och 2023 var miljöbrott. Det omfattar bland annat företagsansvar i frågor som gäller mänskliga rättigheter och användning av naturresurser. Utskottet behandlade medlemsförslag om ekocidlagstiftning och en nordisk insats mot internationell miljöbrottslighet.

Utskottet höll den 24 februari ett digitalt möte med ordförandena för de nordiska parlamentens klimatutskott. Syftet med mötet var att diskutera de nordiska klimatmålen, fastställandet av dem, klimatstrategierna och synpunkter på den nordiska klimatalliansen. Från Finland deltog miljöutskottets ordförande, ledamot Hanna Kosonen. Hon berättade om Finlands nya klimatlag, som förpliktar regeringen att lämna en klimatårsberättelse. I berättelsen granskas huruvida de åtgärder som vidtagits är tillräckliga för att uppnå målen. Vid mötet konstaterade Kosonen också att de nordiska länderna har mycket gemensamt inom klimatpolitiken, även om det också finns skillnader, till exempel inom energiproduktionen. Vi är bra på att peppa varandra och som en enhetlig region är vi också en mycket bra försöksregion för ny teknik, exempelvis väteekonomi. Den gemensamma nordiska elmarknaden är en styrka.

Utskottet deltog också i klimatmötet COP28 i Dubai i slutet av året. Finlands delegation företrädde då av ledamot Krista Mikkonen.

6.7. Tillväxt och utveckling i Norden

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden behandlar frågor som rör arbetsmarknad och arbetsmiljö, näringsliv, handel och industri, energi, fri rörlighet och förebyggande av gränshinder i Norden samt transport, kommunikation och digitalisering.

Utskottets arbete under året visade tydligt att de nordiska länderna vill intensifiera sitt samarbete kring digitalisering. På initiativ av medlemmar i Finlands delegation har det lagts fram flera medlemsförslag om digitalisering. Förslagen gällde bland annat nordisk elektronisk legitimation (eID), ibruktagande av teknisk infrastruktur i anslutning till eID, erkännande av elektroniska körkort samt en nordisk digital betalningsplattform. Å andra sidan har den snabba utvecklingen medfört problem i form av digital utslagning.

Den rådande säkerhetssituationen och klimatförändringen kräver ett tätare nordiskt samarbete i energifrågor. På grund av det geopolitiska läget behandlades också säkerhetstema centralt vid utskottets möten, och strävan är att ytterligare intensifiera samarbetet inom ekonomi, säkerhet och försörjningsberedskap. För att också snabba upp de gränsöverskridande projekten och öka deras kostnadseffektivitet bör det inrättas ett separat ministerråd för infrastruktur, transport och digitalisering, vilket utskottet länge efterlyst.

6.8. Revidering av formerna för Nordiska rådets prisutdelning

En tjänstemannaarbetsgrupp gav presidiet ett förslag om hur rådets prisutdelning kunde förnyas. Arbetsgruppen hade enats om att galakonceptet kunde frångås till förmån för mindre evenemang som inte televiseras, dvs. en återgång till praxisen före 2013. Presidiet godkände förslaget vid sitt möte den 11–12 december.

Finlands delegation understödde att rådets prisutdelning i fortsättningen skulle vara mindre och enklare och att endast pristagarna skulle bjudas in. Evenemanget kunde också i fortsättningen anordnas av de nationella parlamenten i samband med rådets ordinarie session, men de skulle själva bestämma var utdelningen skulle hållas och under vilka former. Den kan till exempel hållas i plenisalen i samband med öppnandet av sessionen. Enligt delegationen kan utdelningen av Nordiska rådets värdefulla priser ske också vid en mindre tillställning, och istället kan priserna och kandidaterna i övrigt uppmärksammas på olika sätt under året.

7. Gränshinder och rörlighet i Norden

Utskotten i Nordiska rådet behandlar gränshinder, men gränshinderarbetet föregår särskilt inom Gränshindergruppen, som för samman representanter från alla utskott och medlemsländer. Avlägsnande av gränshinder är ett nyckeltema som genomsyrar alla nivåer i det nordiska samarbetet. När hinder rivs och förebyggs fördjupas i förlängningen också den regionala enhetligheten. Det förbättrar Nordens globala konkurrenskraft och ökar öppenheten, enhetligheten och sammanhållningen. Finländska medlemmar i Gränshindergruppen var under förra valperioden ledamöterna Kim Berg och Heli Järvinen samt efter riksdagsvalet ledamöterna Heikki Autto, Kim Berg och Anna-Kristiina Mikkonen.

Invånarna ska kunna flytta, pendla, studera och driva affärsverksamhet över gränserna i Norden utan att behöva vara rädda för gränshinder eller andra mobilitetsproblem. De nordiska samarbetsministrarna gav under årets session en redogörelse om gränshinder. Redogörelsen granskade hur arbetet med gränshinder inom Gränshinderrådet och Nordiska ministerrådet framskridit och hur informationstjänsterna lyckats i sitt informationsarbete från juli 2022 till juni 2023. De viktigaste gränshindren gällde beskattning, digitalisering och gränsregional statistik.

De yttre förhållandena, såsom pandemin, kriget i Ukraina, flyktingvågorna och kampen mot brottslighet, skapar särskilda utmaningar som försvårar den fria rörligheten. Nordiska rådet och i första hand medlemmarna i Gränshindergruppen och utskottet för tillväxt och utveckling i Norden uppmanade ministrarna att undanröja och förebygga gränshinder mer effektivt på nationell nivå. Särskilt den ökande gränstrafiken på grund av flyktingvågor och covid-19-pandemin väckte oro. Gränshindergruppen försökte utreda hur effektivt de nordiska myndigheterna lyckats utbyta information och hur väl de tekniska kraven för elektronisk identifiering (eID) uppfyllts. Det är enligt ledamöterna särskilt viktigt att gränshinderdatabasen uppdateras regelbundet.

I Finland samordnas gränshinderarbetet av Pohjola-Nordens rådgivningskommitté. Kommittén bereder på nationellt plan Gränshinderrådets möten och sammankallar regelbundet företrädare för olika förvaltningsområden och ministerier samt andra experter.

8. Internationellt och säkerhetspolitiskt samarbete

8.1. Nordiska rådets nya internationella strategi

Nordiska rådet antog vid årets temasession i mars en ny internationell strategi (bilaga 5). Strategin utarbetades under Finlands presidentskap 2022 och under ledning av ordföranden för förra valperiodens delegation Erkki Tuomioja, som då också var rådets president. Delegationens dåvarande vice ordförande och rådets vicepresident Lulu Ranne var vice ordförande i arbetsgruppen. Närmare information om behandlingen och antagandet av strategin under temasessionen 2023 finns i avsnitt 4.2.

Enligt den nya strategin ska Nordiska rådet vara en global aktör som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter samt för den gröna omställningen. Strategin har tre fokusområden: säkerhet i Norden och dess närområden, den regelbaserade världsordningen och den nordiska modellen samt hållbar utveckling i Norden och globalt. Det betonas också att de nordiska länderna måste intensifiera sitt internationella samarbete för att möta framtida utmaningar. Strategin styr rådets internationella verksamhet och innehåller också mål för och rekommendationer till ministerrådet och de nordiska regeringarna.

8.2. Regionalt samarbete

Nordiska rådet bedriver ett nära samarbete med ett flertal internationella, regionala och nationella organisationer utanför de nordiska länderna. En av de viktigaste samarbetsparterna är Baltiska församlingen, som samlar parlamentariker från Estland, Lettland och Litauen. Presidierna i Nordiska rådet och Baltiska församlingen höll sitt årliga möte i Tallinn den 21–22 september. Samtidigt förnyades det tvååriga samarbetsdokumentet mellan organisationerna för 2024–2026.

Baltiska församlingen ordnade en konferens om det östliga partnerskapet i Tallinn den 19 maj. Syftet med det östliga partnerskapet är att stärka det politiska och ekonomiska samarbetet mellan Europeiska unionen och ett flertal länder i Östeuropa och Sydkaukasien. Målet med konferensen var att ge beslutsfattare och experter möjlighet att dela med sig av sina synpunkter på de utmaningar regionen står inför och diskutera möjligheterna att erbjuda länderna praktisk hjälp och expertis.

Erkki Tuomioja, ordförande för Finlands delegation i Nordiska rådet under förra valperioden, deltog i konferensen tillsammans med Islands representanter Bryndís Haraldsdóttir, Oddný G. Harðardóttir och Hanna Katrín Friðriksson. Konferensen samlade även parlamentariker och regeringsmedlemmar från Estland, Lettland och Litauen och representanter för Beneluxparlamentet, Europaparlamentet och GUAM-ländernas (Georgien, Ukraina, Armenien, Moldavien) parlamentariska församling. Också Ukraina och oppositionen i Belarus hade företrädare på konferensen.

Tuomioja höll för Nordiska rådets räkning ett inlägg om hur man kan stärka demokratin i länderna i det östliga partnerskapet nu när det geopolitiska läget i Europa har förändrats. Tuomioja konstaterade att det

östliga partnerskapet har bidragit till att stärka demokratin och rättsstaten samt till att bekämpa korruptionen. I partnerskapet är det viktigt att fokusera på säkerhetsfrågor men samtidigt vara medveten om att säkerheten kräver mycket annat än militär upprustning. Tuomioja lyfte särskilt fram cybersäkerhet, som de senaste åren har varit ett av de centrala temana för det nordiska försvarssamarbetet och som också är en viktig fråga för Nordiska rådet. Under sitt presidentskap 2022 föreslog Finland att de nordiska länderna utarbetar en gemensam strategi för cybersäkerhet, och frågan nämns också i Nordiska rådets nya internationella strategi.

8.2.1. Barentssamarbetet

Parlamentarikerna i Barentsregionen möttes i Rovaniemi i september för att diskutera samarbetets framtid, den gröna omställningen och invånarnas delaktighet i beslutsfattandet. Barentskonferensen hade fryst samarbetet med Ryssland redan våren 2022 efter landets invasion av Ukraina, precis som andra regionala parlamentariska organisationer hade gjort. Konferensen godkände enhälligt en omfattande resolution där man utöver ett intensifierat samarbete också tog upp säkerheten, den gröna omställningen och samarbetet med de unga. Vidare erkändes behovet av en proaktiv och konstruktiv dialog med lokalbefolkningen.

Finlands Barentsdelegation utses vartannat år bland medlemmarna i Finlands delegationer i Arktiska parlamentarikerkonferensen, Parlamentariska Östersjökonferensen och Nordiska rådet. Från den sist nämnda deltog ledamöterna Heikki Autto och Krista Mikkonen i konferensen.

8.3. Rundabordsamtal om försvarspolitiken

Försvars- och säkerhetspolitiken har fått ökad betydelse i det nordiska samarbetet. Sedan 2009 har de nordiska länderna bedrivit försvarssamarbete inom ramen för Nordefco (Nordic Defence Cooperation). Huvudtemana för det norska presidentskapet i Nordiska rådet under året var ett tryggt Norden, ett grönt Norden och ett ungt Norden. Under presidentskapsperioden bevakades utvecklingen inom beredskapssamarbetet och främjades diskussionen om det nordiska försvarssamarbetet.

Sverige var ordförande för Nordefco under året och stod värd för Nordiska rådets rundabordsdiskussion om försvarspolitik i Stockholm den 13 september. Temat för diskussionen var hur det nordiska försvarssamarbetet kan stärkas och hur det påverkar den regionala säkerheten. Till evenemanget inbjöds ordförandena och vice ordförandena i de nordiska parlamentens försvarsutskott samt rådets presidium. Från Sverige deltog också försvarsminister Pål Jonson, ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin och överbefälhavaren för Försvarsmakten Micael Bydén.

Mötet hörde sakkunniga och deltagarna utbytte åsikter om hur det nya säkerhetspolitiska läget kommer att påverka det nordiska samarbetet i framtiden. Ett tema var de nya kraven på den civila beredskapen. Vid mötet diskuterades också de nordiska ländernas varierande praxis för nationella försvars- och säkerhetspolitiska redogörelser och hur det nordiska försvarssamarbetet kunde stärkas.

Finland representerades vid mötet av Kim Berg och Jouni Ovaska, medlemmar i Nordiska rådets presidium, samt av Jukka Kopra, ordförande i försvarsutskottet.

BILAGA 1 Finlands delegation 1.1–27.6.2023

Medlemmar

Valda medlemmar

Adlercreutz, Anders, sv	Alanko-Kahiluoto, Outi, gröna
Berg, Kim, sd	Gunell, Camilla, ÅSD
Heinäluoma, Eveliina, sd	Honkasalo, Veronika, vänst
Junnila, Vilhelm, saf	Järvinen, Heli, gröna
Kaleva, Atte, saml	Kaunisto, Ville, saml
Kinnunen, Mikko, cent	Kärnä, Mikko, cent
Lindholm, Mikael, ÅC	Ovaska, Jouni, cent
Purra, Riikka, saf	Ranne, Lulu, saf, viceordförande
Sirén, Saara-Sofia, saml	Tuomioja, Erkki, sd, ordförande
Tynkkynen, Sebastian, saf	Viljanen, Heidi, sd

Suppleanter

Aittakumpu, Pekka, cent	Biaudet, Eva, sv
Eerola, Juho, saf	Filatov, Tarja, sd
Halla-aho, Jussi, saf	Holmström, Simon, Hl
Kivisaari, Pasi, cent	Kvarnström, Johan, sd
Multala, Sari, saml	Mustajärvi, Markus, vänst
Måtar, Marcus, ObS	Nurminen, Ilmari, sd
Petelius, Pirkka-Pekka, gröna	Pitko, Jenni, gröna
Reijonen, Minna, saf	Saramo, Jussi, vänst
Satonen, Arto, saml	Vestman, Heikki, saml
Wallinheimo, Sinuhe, saml	Werning, Paula, sd

Delegationens arbetsutskott

Tuomioja, Erkki, sd, ordförande
Ranne, Lulu, saf, viceordförande
Adlercreutz, Anders, sv
Alanko-Kahiluoto, Outi, gröna
Honkasalo, Veronika, vänst
Lindholm, Mikael, ÅC
Ovaska, Jouni, cent
Sirén, Saara-Sofia, saml

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Ovaska, Jouni, cent
Ranne, Lulu, saf
Tuomioja, Erkki, sd

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Alanko-Kahiluoto, Outi, gröna
Gunell, Camilla, ÅSD, ordförande
Honkasalo, Veronika, vänst, viceordförande
Kaunisto, Ville, saml
Kinnunen, Mikko, cent
Purra, Riikka, saf

Sirén, Saara-Sofia, saml
Viljanen, Heidi, sd

Utskottet för ett hållbart Norden

Adlercreutz, Anders, sv
Kaleva, Atte, saml
Kärnä, Mikko, cent
Tynkkynen, Sebastian, saf

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Heinäluoma, Eveliina, sd
Junnila, Vilhelm, saf
Lindholm, Mikael, ÅC

Utskottet för välfärd i Norden

Berg, Kim, sd
Järvinen, Heli, gröna

Kontrollkommittén

Järvinen, Heli, gröna, viceordförande

Gränshindergruppen

Berg, Kim, sd
Järvinen, Heli, gröna
Lindholm, Mikael, ÅC

Budgetgruppen

Gunell, Camilla, ÅSD
Ranne, Lulu, saf

Delegationens rapportörer

EU: Ovaska, Jouni, cent
Storbritannien och Skottland: Ranne, Lulu, saf
Fredsmedling: Tuomioja, Erkki, sd
Demokratiska oppositionen i Belarus och Ryssland: Tuomioja, Erkki, sd

Delegationens vicerapportörer

Baltiska församling: Ovaska, Jouni, cent
Benelux: Ranne, Lulu, saf
Västnordiska rådet: Ranne, Lulu, saf
USA, Kanada, Quebec: Ovaska, Jouni, cent

Nordiska kulturfondens styrelse

Honkasalo, Veronika, vänst suppleant Viljanen, Heidi, sd

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Järvinen, Heli, gröna

BILAGA 2 Finlands delegation 28.6–31.12.2023

Medlemmar

Valda medlemmar

Autto, Heikki, saml
Biaudet, Eva, sv
Eerola, Juho, saf
Holmberg-Jansson, Annette, MSÅ (fr.o.m. 18.12)
Kilpi, Marko, saml
Lindholm, Mikael, ÅC (t.o.m. 8.11)
Mattila, Hanna-Leena, cent (t.o.m. 13.12)
Mikkonen, Krista, gröna
Partanen, Karoliina, saml, ordförande
Reijonen, Minna, saf (fr.o.m. 6.9)
Sillanpää, Pia, saf
Valve, Wille, MSÅ (8.11.-18.12)
Väyrynen, Ville, saml

Berg, Kim, sd, viceordförande
Gunell, Camilla, ÅSD (t.o.m. 8.11)
Fagerström, Noora, saml
Honkasalo, Veronika, vänst
Kokko, Jani, sd
Listherby, Sandra, Lib (fr.o.m. 8.11)
Mikkonen, Anna-Kristiina, sd
Ovaska, Jouni, cent
Perholehto, Pinja, sd
Rydman, Wille, saf (t.o.m. 5.9)
Siponen, Markku, cent (fr.o.m. 14.12)
Vigelius, Joakim, saf

Suppleanter

Bergbom, Miko, saf (fr.o.m. 26.9)
Forsgren, Bella, gröna
Hiltunen, Pia, sd
Junnila, Vilhelm, saf (fr.o.m. 6.9)
Kangas, Antti, saf
Lindholm, Mikael, ÅC (8.11.-18.12)
Mattsson, Liz, ÅC (fr.o.m. 19.12)
Måtar, Marcus, Obs (t.o.m. 8.11)
Piisinen, Jorma, saf
Räsänen, Hanna, cent (tidigare Huttunen)
Siponen, Markku, cent (t.o.m. 13.12)
Vestman, Heikki, saml
Vornanen, Timo, saf

Fellman, Nina, ÅSD (fr.o.m. 8.11)
Furuholm, Timo, vänst
Holmström, Simon, HI (t.o.m. 3.11)
Juvonen, Arja (t.o.m. 22.9)
Kvarnström, Johan, sd
Mattila, Hanna-Leena, cent (fr.o.m. 14.12)
Merinen, Ville, sd
Ollikainen, Mikko, sv
Reijonen, Minna, saf (t.o.m. 5.9)
Salla, Aura, saml
Sirén, Saara-Sofia, saml
Viitala, Juha, sd
Wallinheimo, Sinuhe, saml

Delegationens arbetsutskott

Partanen, Karoliina, saml, ordförande
Berg, Kim, sd, viceordförande
Biaudet, Eva, sv
Eerola, Juho, saf
Holmberg-Jansson, Annette, MSÅ (fr.o.m. 19.12)
Honkasalo, Veronika, vänst
Lindholm, Mikael, ÅC (t.o.m. 8.11)
Mikkonen, Krista, gröna
Ovaska, Jouni, cent
Valve, Wille, MSÅ (8.11.-18.12)

Medlemmar i presidiet, utskott, kommittéer och arbetsgrupper

Presidiet

Berg, Kim, sd
Eerola, Juho, saf
Ovaska, Jouni, cent

Utskottet för kunskap och kultur i Norden

Fagerström, Noora, saml
Gunell, Camilla, ÅSD, ordförande (t.o.m. 8.11)
Honkasalo, Veronika, vänst, viceordförande
Kilpi, Marko, saml
Perholehto, Pinja, sd
Vigelius, Joakim, saf
Väyrynen, Ville, saml

Utskottet för ett hållbart Norden

Autto, Heikki, saml
Mikkonen, Krista, gröna

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden

Kokko, Jani, sd
Lindholm, Mikael, ÅC (t.o.m. 8.11)
Mattila, Hanna-Leena, cent (t.o.m. 13.12)
Reijonen, Minna, saf (fr.o.m. 6.9)
Rydman, Wille, saf (t.o.m. 5.9)

Utskottet för välfärd i Norden

Biaudet, Eva, sv
Mikkonen, Anna-Kristiina, sd
Partanen, Karoliina, saml
Sillanpää, Pia, saf

Kontrollkommittén

Mattila, Hanna-Leena, cent, viceordförande (t.o.m. 13.12)
Reijonen, Minna, saf (fr.o.m. 6.9)
Suppleant för ledamot Reijonen: Sillanpää, Pia, saf

Gränshindergruppen

Autto, Heikki, saml
Berg, Kim, sd
Lindholm, Mikael, ÅC (t.o.m. 8.11)
Mikkonen, Anna-Kristiina, sd

Budgetgruppen

Eerola, Juho, saf
Gunell, Camilla, ÅSD (t.o.m. 8.11)
Ovaska, Jouni, cent

Arbetsgruppen för uppdatering av Helsingforsavtalet

Eerola, Juho, saf

Delegationens rapportörer

EU: Ovaska, Jouni, cent

Delegationens vicerapportörer

Baltiska församling: Ovaska, Jouni, cent
USA, Kanada, Quebec: Ovaska, Jouni, cent

Nordiska kulturfondens styrelse

Honkasalo, Veronika, vänst

suppleant Eva Biaudet, sv (fr.o.m. 5.12)

Nordiska Investeringsbankens kontrollkommitté

Fagerström, Noora, saml (fr.o.m. 29.8)

BILAGA 3 Nordiska rådets rekommandationer 2023

Rekommandation 1/2023: Nordiskt stöd för återuppbyggandet av Ukraina (A 1932/PRE)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at utväxla information om och vidareutveckla befintliga fungerande samarbetsprojekt mellan de nordiska länderna och Ukraina gällande utvecklandet av offentlig förvaltning, utbildning och infrastruktur.

at samarbeta för att trygga både nordisk och europeisk finansiering för återuppbyggandet av Ukraina.

at stödja Ukraina i arbetet mot korruption och för en demokratisk styrning av offentliga medel.

Rekommandation 2/2023: Gemensam nordisk säkerhet och försvar (A 1926/PRE)

Nordisk Råd rekommanderer de nordiske regeringer

at göra en totalförsvarsrapport om Nordens gemensamma säkerhet och försvar.

at se över Nordiska rådets och ministerrådets roll i förhållande till det nordiska säkerhets- och försvarssamarbetet.

Rekommandation 3/2023: Om at skabe bedre samarbejde mellem folkehøjskolerne i Norden (A 1915/UKK)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at skabe bedre samarbejde mellem folkehøjskolerne i Norden for at styrke de nordiske sprog, kultur og demokrati.

Rekommandation 4/2023: Nordisk Ministerråds budget 2024 (B 345/PRE)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

at godkänna ministerrådsförslaget om Nordiska ministerrådets budget 2024, som innehåller budgetkompromissen mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet på totalt 20,5 milj. DKK.

MR-SAM konstaterar följande:

at miljø- og klimasektoren som en del af budgetkompromis 2023 afsatte 3.000.000 DKK til en såkaldt "Nordisk ungdomsfond for klima- og biodiversitet", hvor unge kan søge om tilskud fra en pulje til at arrangere eller deltage i nordiske aktiviteter, som fremmer nordiske unges engagement i klima- og biodiversitetsdagsordenen. Midlerne kan anvendes til og med 2025, og MR-SAM vil derfor også i 2024 følge udviklingen i arbejdet med puljen og holde Nordisk Råd orienteret. Såfremt alle afsatte midler opbruges i løbet af 2023 kan ministerrådet for miljø og klima anmode om at modtage yderligere støtte til "fonden" i 2024 fra de midler, der afsættes til ungdomsinitiativer inden for klima og miljø i budgetkompromis 2024, jf. ovenfor. Såfremt også disse midler anvendes fuldt ud, vil MR-SAM se positivt på mulighederne for at finde yderligere finansiering.

at det er aftalt, at samarbejdsministrene afsætter 1.000.000 DKK til at styrke muligheden for nordisk kulturudveksling uden for de nordiske lande.

at MR-S afsætter op til 1.000.000 DKK til en rapport om børnefattigdom i Norden som opfølgning på Nordisk Råds rekommandation 21/2022 om børn og unge som vokser op i vedvarende lavindkomst.

at samarbejdsministrene som en del af budgetkompromis 2023 afsatte 500.000 DKK til opfølgning på Jan-Erik Enestams rapport om at styrke det nordiske civile kriseberedskabssamarbejde samt 250.000 DKK til at styrke arbejdet med grænsehindringer mellem de nordiske lande. Samarbejdsministrene vil følge udviklingen i arbejdet med krisesamarbejdet og grænsehindringer og holde Nordisk Råd orienteret.

at det er aftalt, at der skal være dialog mellem Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd for så vidt muligt at opnå fælles forståelse om budgetrammer og -principper for en kommende budgetperiode.

at det er aftalt at fortsætte dialogen med Nordisk Råd om at etablere et eventuelt ministerråd for transport.

at det er aftalt, at det nuværende og kommende formandskab i Nordisk Ministerråd mødes med det nuværende og kommende præsidentskab i Nordisk Råd i slutningen af 2023 for at drøfte om det nordiske budgetarbejde fremover.

Rekommandation 5/2023: Studentmobilitet (A 1925/UKK)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å lage en utredning på hvilke tiltak som behøves for å øke utvekslingen av studenter mellom de nordiske landene.

å se på mulighetene for et felles nordisk markedsføringsprogram og felles nettplattform for høyere utdanning og studiesteder.

å utrede ulike alternativer for hvordan studentrabatten ved kollektivtransport i de nordiske landene kan gjelde for alle nordiske studenter.

å se på mulighetene ved felles nordisk digitalt studentkort.

Rekommandation 6/2023: Studentmobilitet (A 1925/UKK)

Nordisk råd rekommanderer de nordiske regjeringene

at å arbeide aktivt for økt utveksling innen høyere utdanning mellom de nordiske landene.

Rekommandation 7/2023: Felles nordisk pilegrimssatsing (A 1930/UKK)

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

at å bidra til å styrke samarbeidet rundt de nordiske pilegrimsrutene, og legge til rette for en felles nordisk pilegrimssatsing, gjerne i samarbeid med allerede eksisterende aktører.

Rekommendation 8/2023: Globala geoparker (A 1943/UKK)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utreda hur man kunde samarbeta mera inom miljöuppföstran och skapa starkare nordiska nätverk inom ramen av globala geoparker. I fokus bör vara att stärka barn och ungas kunskap om hållbar utveckling och naturens värde.

Rekommendation 9/2023: Å styrke og utvide samarbeidet innen forskning og kompetanse om nukleær virksomhet og dekommisjonering (A 1945/UKK)

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd

at etablere ett Nordisk senter for Nukleær Kompetanse for å skape nye og bedre muligheter for å sikre:

at en höjd utbildningsnivå för arbetskraften inom den nukleära sektorn (både arbetare och tjänstemän).

at nordiska kompetenser samordnas och utnyttjas bättre till nytta för alla nordiska länder.

at det miljö- och säkerhetsmässiga arbetet inom den nukleära sektorn säkras.

at nordiska resurser kan exporteras, samordnas och stärkas så att Norden kan ta en ledande roll inom nukleär kompetensutveckling.

Rekommendation 10/2023: Nordisk kommission för yrkesutbildningar (A 1956/UKK)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att upprätta en Nordisk kommission för yrkesutbildningar.

Rekommendation 11/2023: Nordisk strategi för friluftsliv (A 1957/UKK)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att ta fram en nordisk strategi för friluftslivet.

Rekommendation 12/2023: Felles nordisk handling for mer kunnskap for å forebygge og bekjempe partnerdrap bedre (A 1929/UVN)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att igangsette arbeid for å sikre like definisjoner og voldsstatistikker for partnerdrap slik det fremgår av medlemsforslaget.

Rekommendation 13/2023: Felles nordisk handling for mer kunnskap for å forebygge og bekjempe partnerdrap bedre (A 1929/UVN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att Nordiska ministerrådet gör en sammanställning av fungerande insatser för att motverka partnerdrap/dödligt våld i nära relationer.

Rekommendation 14/2023: Gemensam läkemedelsupphandling i Norden (A 1936/UVN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att öka samarbetet kring upphandling av vaccin, läkemedel og medicinteknisk utrustning att utreda möjligheten för de nordiska länderna.

att upphandla vissa läkemedel, vaccin og medicinteknisk utrustning tillsammans.

att utreda möjligheter för gemensamma beredskapslager för läkemedel och sjukvårdsmaterial.

Rekommendation 15/2023: Barn och ungdomars psykiska hälsa (A 1943/UVN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att rapporten om hur Covid-19 har påverkat ungas psykiska ohälsa följs upp med uppföljande erfarenhetsutbyte med goda exempel på insatser som har fungerat för att förbättra ungas psykiska hälsa.

att i kunskapsinhämtandet särskilt beakta om det finns särskilda grupper inom ungdomsgenerationen som möter större svårigheter i sin vardag och har särskilda behov av insatser.

att arbetet med nolltolerans vid självmord tas med i arbetet kring psykisk ohälsa.

att se om det finns möjligheter för en utrednings- och behandlingsgaranti för unga med psykisk ohälsa i Norden.

Rekommendation 16/2023: Företagsansvar, mänskliga rättigheter och äganderätten av naturresurser (A 1856/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att aktivt verka för godkännandet at det juridiskt bindande FN-avtalet om transnationella företags ansvar för mänskliga rättigheter (Binding Treaty).

Rekommendation 17/2023: Ekocidlagstiftning (A 1863/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att delta i relevanta internationella diskussioner för att kriminalisera allvarliga förbrytelser mot den naturliga miljön såväl under krigstid som under fredstid.

Rekommendation 18/2023: Nordisk allians för klimatet (A 1874/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att gemensamt verka för att uppdatera de europeiska klimatmålen enligt gällande vetenskapliga råd för att uppnå Parisavtalets 1,5 graders mål.

Rekommendation 19/2023: Nordisk allians för klimatet (A 1874/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att följa upp den nordiska deklARATIONEN om klimatneutralitet med en gemensam nordisk klimastrategi.

Rekommendation 20/2023: At udbrede og understøtte hjemmedyrkning i Norden (A 1941/UHN)

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

att udbrede og understøtte hjemmedyrkning i Norden ved at udvikle en guide til hjemmedyrkning, der tager højde for Nordens klimazoner.

att sætte gang i en sortsudvælgelse i samarbejde med NordGen, der skal understøtte hjemmedyrkning i de forskellige klimazoner.

att styrke det nordiske samarbejde om udvikling af urbane grønne områder.

Rekommendation 21/2023: Nordisk indsats mot internationell miljöbrottslighet (A 1942/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att underlätta och samordna det nordiska samarbetet kring brottsbekämpande åtgärder vad gäller internationell miljöbrottslighet

Rekommendation 22/2023: För ett mer hållbart strömmingsfiske i Östersjön (A 1944/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att förhandla om begränsningar av industriellt trålfiske i Östersjön.

att framföra ett initiativ till Baltic Sea Fisheries Forum om hur ett kommande hållbart fiske främjas genom begränsningar av industriellt trålfiske i Östersjön.

Rekommendation 23/2023: Cruiseturisme (A 1948/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utvikle en helhetlig, nordisk plan for bæredyktig og utslippsfri cruiseturisme i Norden.

att utvikle en felles strategi for et strengere rammeverk for bæredyktig og utslippsfri cruisetrafikk i Arktis.

Rekommendation 24/2023: Cruiseturisme (A 1948/UHN)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att kartlegge miljø- og samfunnseffekter av cruiseturisme i Norden, med særlig fokus på arktiske områder.

att undersøke konsekvenser for sikkerhet og beredskap som skapes av økt cruisetrafikk i Arktis.

Rekommendation 25/2023: Polis- och tullsamarbete (A 1906/UVU)

Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att utöka det nordiska polis- och tullsamarbetet.

att ta fram en gemensam strategi för att minska smuggling via godstrafik.

Rekommendation 26/2023: Ungdomsarbetslöshet i Norden (A 1918/UVU)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att genomföra en kartläggning av kompetensbalansen i Norden i syfte att kartlägga vilka framtida kompetenser Norden har behov av de kommande åren samt att utifrån behov av kompetenser investera i utplärning av unga facklärd.

att utveckla och marknadsföra inrapporterings tjänsten gentemot relevanta aktörer för att identifiera gränshinder för branschreglerade yrkeskvalifikationer.

att utse en nordisk arbetsgrupp i syfte att ta fram gemensamma initiativ och verktyg för att bekämpa ungdomsarbetslöshet och utanförskap.

att förbättra samarbetet mellan de nordiska arbetsförmedlingarna/platsbankerna så att arbetssökande kan ta del av samtliga utlysta arbetstillfällen i hela Norden.

att verka för att göra yrkesutbildningar mer synliga och attraktiva att söka till i hela Norden genom att skapa en gemensam utbildningsplattform över yrkesutbildningar i Norden som ger studiesökande och yrkesvägledare en samlad överblick över utbildningsmöjligheter inom samtliga nordiska yrkeskolor.

att verka för att samtliga nordiska länder utvecklar läroavtals- och gesällutbildningar för att bättre och smidigare kunna tillgodose företagens alltmer heterogena och växlande behov av arbetskraft.

att skapa en plattform med översikt över de kompetenskrav som krävs för att få sin yrkesutbildning gällande i ett annat nordiskt land så vida den inte redan är det.

Rekommendation 27/2023: Gemensam satsning på nordisk livsmedelssäkerhet (A 1938/UHN)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

at öka samordningen av forskning och utveckling av ekologiska och kommersiella grödor och odlingsrekommendationer som håller för förändrade växtförhållande i och med klimatförändringen i Norden.

at öka livsmedelssäkerheten och självförsörjningsgraden i Norden, så att vår region är mer beredd på klimatförändringar, mindre utsatt inför kriser och bättre utrustad för att upprätthålla ett hållbart kommersiellt husdjurbruk og jordbruk under nya växtförhållanden.

at upprätthålla och utveckla NordGens roll som en garant för livsmedelssäkerhet i Norden i och med klimatförändringen.

BILAGA 4 Nordiska rådets priser 2023

Nordiska rådet delar varje år ut fem priser: litteraturpriset, filmpriset, musikpriset, miljöpriset och barn- och ungdomslitteraturpriset. Varje pris är på 300 000 danska kronor (ca 40 300 euro).

Nordiska rådets priser bidrar till att synliggöra det täta nordiska kultursamarbetet. Syftet med kulturpriserna är att öka intresset för de nordiska ländernas litteratur, språk, musik och film. Miljöpriset belönar i sin tur extraordinära insatser för ett hållbart Norden. Nordiska rådets priser räknas till de mest prestigefyllda priserna i Norden och åtnjuter stor internationell erkänsla. Prisutdelningen år 2023 ordnades i samband med Nordiska rådets session den 31 oktober på Nationaloperan i Oslo.

Nordiska rådets litteraturpris 2023

Den svenska författaren Joanna Rubin Dranger tilldelades Nordiska rådets litteraturpris 2023 för den genreöverskridande boken *Ihågkom oss till liv*. Den norska kulturministern Lubna Jaffery överräckte priset.

Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2023

Den isländska författaren Rán Flygenring mottog Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2023 för bilderboken *Eldgos* ("Vulkanutbrott", inte utgiven på svenska). Prisutdelningen förrättades av den norska författaren Maja Lunde.

Nordiska rådets filmpris 2023

Nordiska rådets filmpris 2023 gick till den danska filmen *Empire* ("Viften", ursprungstitel på danska) av regissör Frederikke Aspöck och manusförfattare Anna Neye. Pernille Munk Skydsgaard, Nina Leidersdorff och Meta Louise Foldager Sørensen är producenter för filmen. Priset överräcktes av skådespelaren Maria Bonnevie och prissumman delades jämnt mellan manusförfattaren, regissören och producenterna.

Nordiska rådets musikpris 2023

Nordiska rådets musikpris 2023 tilldelades den finska folkmusikern, sångaren-låtskrivaren och kanteleartisten Maija Kauhanen. Prisutdelare var den samiska musikern Kajsa Balto.

Nordiska rådets miljöpris 2023

Nordiska rådets miljöpris 2023 gick till det svenska företaget Renewcell för dess banbrytande lösning att återvinna textilavfall och omvandla det till råvara för nya kläder och andra produkter. Företaget återvinner textilavfall som omvandlas till det patenterade textilmaterialet Circulose®, som sedan blir nya kläder. Priset delades ut av det norska kronprinsparet.

Nordiska rådets internationella strategi

*Antagen på Nordiska rådets temasession i Reykjavík
15 mars 2023*

Innehåll

Inledning	4
Säkerhet i Norden och Nordens närområde	5
Den regelbaserade världsordningen och den nordiska modellen	7
Hållbar utveckling: Norden och globalt	9
Särskilt prioriterade länder, regioner och organisationer	11
Uppföljning och åtgärder	12
Om den här strategin	13

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/politiknord2023-715>

Denna strategi tar avstamp i Nordiska rådets första internationella strategi (2018–2022). Strategin definierar rådets strategiska och långsiktiga mål inom det internationella fältet. Strategins målsättningar styr Nordiska rådets internationella verksamhet. Nordiska rådet har ett nära samarbete med en rad internationella, regionala och nationella parlamentariska organisationer. I strategin ingår även målsättningar och rekommendationer till Nordiska ministerrådet och de nordiska regeringarna. Det övergripande ansvaret för Nordiska rådets internationella samarbete och frågor som berör utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiken ligger hos presidiet.

Inledning

Världen befinner sig i stor förändring. Norden existerar inte isolerat från globala händelser utan de påverkar i hög grad Norden och de nordiska länderna. Globala utmaningar som klimatförändringar och pandemier har en direkt påverkan på de nordiska ländernas internationella verksamhetsmiljö. Maktkampen mellan stormakterna har under en längre tid trappats upp och intensifierats. Rysslands illegala invasion av Ukraina 2022 har utmanat den etablerade regelbaserade världsordningen baserad på respekt av internationella avtal, förtroende och gemensamma spelregler. Internationella relationer har med auktoritära och nationalistiska regimer i Ryssland, och tyvärr i allt fler andra länder, blivit alltmer oförutsägbara och ostabila. Internationellt samarbete för att bekämpa gemensamma hot har blivit lidande på grund av det nya säkerhetsläget. Den globala utvecklingen och genomförandet av målen för hållbar utveckling har försvårats. Fenomen som klimatförändringar och kontroll över och nedrustning av massförstörelsevapen är dock lika aktuella som tidigare.

Norden är geopolitiskt ett strategiskt viktigt område. Utvecklingen i Östersjöområdet, Arktis respektive Nordatlanten är nära kopplade till varandra och till Norden. De nordiska länderna har sedan länge arbetat för att stärka den regelbaserade ordningen och internationella organisationer, bidragit till demokratisk utveckling och människornas självbestämmanderätt samt stått upp för mänskliga rättigheter. Detta arbete är lika viktigt och aktuellt som tidigare och utgör kärnan i Nordiska rådets internationella strategi.

Nordiska rådets målsättning är att vara en internationellt känd och respekterad aktör vars internationella verksamhet baserar sig på gemensamma värderingar, medborgarnas välfärd och regionens säkerhet. Norden bör i framtiden vara världens mest integrerade region som har beredskap att agera och reagera tillsammans på internationella utmaningar. När man agerar nordiskt finns det förutsättningar att med bättre kostnadseffektivitet åstadkomma resultat som enskilda nordiska länder inte skulle få till stånd. I nuläget är vi i Norden kanske mer enade än någonsin, och medborgarna i Norden vill ha ett ännu närmare nordiskt samarbete. Nordiska lösningar efterfrågas allt mer och vi har allt att vinna på att stå ännu mer enade internationellt. I vårt internationella samarbete kommer vi att dela våra erfarenheter av den nordiska modellen och regionalt samarbete och vi kommer aktivt att lära av andra. Vi ska fortsätta arbeta för demokratiska värderingar, fredsbyggande och mänskliga rättigheter och vi ska stärka kontakten med våra likasinnade partner för en tryggare, hållbar, rättvisare och demokratisk värld.

Säkerhet i Norden och Nordens närområde

Rysslands anfallskrig i Ukraina förändrade fundamentalt den europeiska säkerhetsordningen. Finland och Sverige har som en konsekvens av rysk handling och det försämrade säkerhetsläget i Europa valt att söka medlemskap i försvarsalliansen Nato. Finskt och svenskt Natomedlemskap utgör ett nytt läge med nya möjligheter för det nordiska försvars- och säkerhetspolitiska samarbetet.

Hybridhot, cyberattacker, desinformation och påverkansoperationer utgör en allvarlig och växande utmaning i Norden och världen. De nordiska länderna som digitaliserade, öppna, demokratiska samhällen är speciellt sårbara.

Coronapandemin belyste behov av mer nordiskt samarbete inom beredskap. Nordiska rådet har i sin samhällssäkerhetsstrategi (2019) efterlyst en rad olika åtgärder för att förbättra det nordiska samarbetet inom samhällssäkerhet. För att främja säkerhet i Norden krävs goda kontakter med andra aktörer i regionen. Nordiska modellen utgör en grundpelare även för tryggheten och säkerheten i samhället. En stabil ekonomi har en viktig roll i att säkerställa detta.

Nordiska rådet vill därför

- fungera som ett levande forum för parlamentarisk debatt om nordisk utrikes- och säkerhetspolitik och samhällssäkerhet/totalförvar. Vi ska bidra till att samla den utrikes- och säkerhetspolitiska expertisen samt inhämta erfarenhet från våra internationella partner.
- stärka den parlamentariska dimensionen i det nordiska försvarssamarbetet, bland annat genom de årliga rundabordsmötena med Nordefco.
- främja en diskussion om Nordens roll och positionering i försvarsalliansen Nato inklusive fokus på Nordens fredsskapande roll och arbete för mänskliga rättigheter.
- att frågor om Östersjöområdets, Arktis och Nordatlantens säkerhet står högt på dagordningen i det internationella samarbetet och i dialogen med Baltiska församlingen och andra samarbetspartner
- vidhålla och verka för att Arktis och Nordatlanten förblir ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde, att det arktiska samarbetet förblir konstruktivt och att ursprungsfolkets rättigheter respekteras.
- att de nordiska länderna stärker sitt utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska samarbete, inklusive civil beredskap som bidrar till den allmänna säkerheten. Nordiskt försvarssamarbete hotar ingen, men bidrar till stabilitet och förutsägbarhet i regionen.

- att de nordiska regeringarna överväger om det finns behov av en uppdatering av Helsingforsavtalet som är bättre anpassad till den nya utrikes- och säkerhetspolitiska verkligheten.
- att de nordiska länderna stärker sitt samarbete kring samhällssäkerhet, totalförsvaret och kritisk infrastruktur.
- att de nordiska länderna samarbetar effektivt i alla internationella organisationer och är redo att vid behov göra sin insats för krishantering.
- arbeta för att de nordiska länderna tar samarbetet om fossilfri och förnybar energi och energisäkerhet till en ny nivå och utreder hur man skulle kunna integrera och fördjupa den nordiska energisäkerheten och den allmänna försörjningsberedskapen.
- arbeta för att det tas fram en nordisk cybersäkerhetsstrategi.
- att de nordiska länderna i högre grad utnyttjar potentialen som ligger i att marknadsföra Norden som en samlad enhet internationellt. Medvetenheten om fördelarna med nordiskt samarbete internationellt, liksom gemensamt nordiskt främjande är inte tillräckligt stark bland de nordiska regeringarna.
- att de nordiska regeringarna överväger om det finns behov av att Nordiska ministerrådet i större utsträckning stödjer de nordiska ländernas samarbete inom utrikes- och säkerhetspolitik, samhällssäkerhet, beredskap och totalförsvaret, till exempel genom forskning och annan kapacitet.

Den regelbaserade världsförordningen och den nordiska modellen

De nordiska ländernas internationella verksamhetsförutsättningar tryggas bäst inom ramarna för den regelbaserade världsförordningen. De nordiska länderna bör göra det till sin främsta prioritet att engagera sig i arbetet för att försvara och förbättra en regelbaserad världsförordning. De nordiska länderna bör arbeta för att förhindra krig och konflikter och satsa på fredsbevarande och stöd till sårbara områden.

Den nordiska välfärdsmodellen uppskattas allmänt som en av de nordiska ländernas viktigaste landvinningar. De nordiska länderna ligger i täten när det gäller olika välfärds- och lyckoindikatorer. Det är nära kopplat till att Norden präglas av en djup respekt för demokrati, rättsstaten, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Dessa värderingar är under stor press och Norden kan göra skillnad genom att alltid vara en tydlig röst som står upp för dessa värderingar. Norden är också den region i världen med lägst grad av korruption och högst grad av öppenhet och tillit. Detta är en viktig orsak till Nordens ekonomiska framgång.

Nordiska rådet vill därför

- arbeta för att demokrati, rättsstaten, jämlikhet och mänskliga rättigheter alltid står högt på den internationella dagordningen. Norden ska vara i förarsätet när det gäller att bekämpa extremism, antidemokratiska åsikter, rasism och alla andra former av hat och diskriminering – även på digitala plattformar.
- ge särskild uppmärksamhet till rättighetsfrågor kopplade till barn, kvinnor^[1] och deras sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter, Hbtqi-teman, människor med funktionsnedsättning och ursprungsbefolkning.
- arbeta för flickors och kvinnors självbestämmanderätt till abort.
- lyfta fram yttrande- och pressfriheten och civilsamhällets roll som en förutsättning för framgångsrika och demokratiska samhällen samt främja åtgärder som stärker det demokratiska samtalet mellan medborgarna.
- kräva att de nordiska regeringarna enat och målmedvetet arbetar för att stärka och reformera FN och andra multilaterala organisationer samt öka deras legitimitet och verksamhetsmöjligheter.

1. Samtidigt som man är medveten om att det i vissa områden är pojkar och män som ligger efter.

- stödja demokratiska krafter i auktoritära länder och fortsätta dialogen med representanter för den demokratiska oppositionen i Ryssland och Belarus, däribland även fokus på fria medier.
- upprätthålla och främja goda förhållanden med likasinnade länder, regioner och organisationer, t.ex. Baltiska församlingen, Västnordiska rådet, Östersjöparlamentarikerna (BSPC), Europaparlamentet, Beneluxparlamentet och Arktiska parlamentarikerkonferensen (CPAR) för att gemensamt stå upp för dessa grundläggande rättigheter.
- fortsätta det interparlamentariska arbetet mellan utrikes- och EU-utskotten i Norden, samt det pågående arbetet med att främja nordiska synpunkter i EU-parlamentet, särskilt via nordiska ledamöter i EU-parlamentet.
- bygga vidare på de transatlantiska relationerna och samarbetet med parlamenten i Storbritannien och Skottland, Tysklands förbundsdag och lantdagen i Schleswig-Holstein.
- stärka de nordiska ländernas profil inom fredsfrämjande och krishantering.
- arbeta för att de ekonomiska och samhällsliga fördelarna med öppenhet och tillit ska göras mer kända samt bidra till ökad uppmärksamhet på de allvarliga samhällsliga konsekvenserna av korruption.
- använda den nordiska samhällsmodellen aktivt för att promota Norden internationellt, och vara en pådrivare för att de nordiska regeringarna gör detsamma.
- arbeta för att flera nordiska ambassader/utlandsbeskickningar samlokaliseras när så är ändamålsenligt. Förutom kostnadseffektivitet och stordriftsfördelar kan detta bidra till ökad professionell samverkan och en starkare gemensam nordisk identitet och synlighet.

Hållbar utveckling: Norden och globalt

Hållbar utveckling betyder möjligheten för mänsklig utveckling inom ramarna för jordens bärkraft. Med hållbar utveckling avses utöver den miljömässiga dimensionen även social hållbarhet samt ekonomisk hållbarhet. Agenda 2030 är FN:s handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle för människor, planeten och välbefindandet. Dessa målsättningar bör styra de nordiska ländernas internationella verksamhet.

Norden vill bli den mest hållbara regionen i världen. Vi har resurser, know-how och teknik för att visa vägen framåt i den gröna omställningen på ett hållbart sätt med en realistisk tidsram och förnuftiga lösningar. Tillsammans kommer vi att på internationell nivå föra en dialog om och främja den globala ambitionsnivån för att stoppa förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringar. I takt med att klimatförändringarna accelererar förvärras deras effekter på sociala, ekonomiska och miljömässiga utmaningar. Säkerhetsproblem i samband med klimatförändringar omfattar påverkan på mat-, vatten- och energiförsörjning, ökad konkurrens om naturresurser, förlust av försörjning, klimatrelaterade katastrofer och påtvingad migration och fördrivning. Det är de fattigaste som drabbas hårdast, men även de nordiska välfärdssystemen och ekonomierna påverkas av kriserna.

Nordiska rådet vill därför

- arbeta för att de nordiska länderna tillsammans tar en proaktiv roll i FN för att främja hållbar utveckling och Agenda 2030-målsättningar
- att de nordiska länderna stärker samarbetet kring efterlevnaden av Parisavtalet, FN:s avtal om biologisk mångfald och kommande FN-avtal om plast.
- arbeta för en gemensam nordisk röst i bekämpningen av global fattigdom och ojämlikhet genom att samarbeta närmare inom utvecklingspolitiken och bistånd – inklusive stöd till återuppbyggnaden av Ukraina.
- att bästa praxis från Norden kommer andra till godo, och att vi har ett aktivt och sökande förhållningssätt till att lära av andra.
- att nordiska länder proaktivt främjar den gröna omställningen på ett hållbart sätt, och påskyndar utvecklingen av ren och förnybar energi för att därmed bidra till att bekämpa klimatförändringar och förbättra försörjningssäkerheten.

- att man främjar särskilda nordiska egenskaper i dialogen med andra internationella aktörer, bl.a. skogs- och havsnäringen och arbete mot antibiotikaresistens.
- ge det arktiska området särskild uppmärksamhet och se till att världen känner dess särskilda sårbarhet inför klimatförändringarna.
- att hålla en fungerande och konstruktiv dialog med Europaparlamentet om EU:s energi- och klimatpolitik och kräva konkreta och hållbara lösningar.

Särskilt prioriterade länder, regioner och organisationer

Nordiska rådet vill i sitt internationella samarbete särskilt prioritera närområdena, det vill säga Östersjöområdet, Arktis, Europa och våra grannar. Nordiska rådet främjar den internationella strategins målsättningar i sina relationer med andra parlamentariska organisationer, varav de viktigaste är Baltiska församlingen, BSPC, Europaparlamentet, CPAR, Västnordiska rådet och Beneluxparlamentet. Nordiska rådet har ingått i samarbetsavtal eller liknande med de ovannämnda parlamentariska församlingarna. Utöver dem prioriterar Nordiska rådet i sin internationella verksamhet en rad andra regioner och aktörer: Ukraina, Tyskland och Schleswig-Holstein, Storbritannien och Skottland, USA, Kanada och den demokratiska oppositionen i Ryssland och Belarus.

Uppföljning och åtgärder

Nordiska rådet vill sätta agendan och bidra till att strategin följs upp genom strategisk användning av våra politiska verktyg, däribland rekommendationer till de nordiska regeringarna/Nordiska ministerrådet, skriftliga frågor till de nordiska regeringarna och politisk dialog samt möten med nordiska ministrar. Nordiska rådet ska vara en konstruktiv och aktiv deltagare i internationella forum. Konferenser, seminarier och rundabordsmöten, gärna i samarbete med våra internationella samarbetspartner samt aktiv användning av Nordiska rådets kommunikationskanaler spelar en viktig roll. Nordiska rådets samarbete med Nordiska ministerrådet, de nordiska regeringarna och de nordiska parlamenten, både på politisk och administrativ nivå, ska stärkas för att säkerställa god uppföljning och nordisk nytta. Vid behov kommer strategin att kompletteras med konkreta handlingsplaner och i årsredovisningen redovisas Nordiska rådets årliga internationella verksamhet.

Om den här strategin

Nordiska rådets internationella strategi

PolitikNord 2023:715

ISBN 978-92-893-7541-2 PDF

ISBN 978-92-893-7542-9 ONLINE

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2023-715>

© Nordiska rådet 2023

Foto: Norden.org

Publicerat: Mars 2023

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska rådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer

NORDISKA RÅDET

Nordiska rådet grundades 1952. Rådet har 87 valda medlemmar från Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige, Färöarna, Grönland och Åland. Medlemmarna är indelade i ett presidium och fyra utskott. Ordförandeskapet alternerar mellan länderna. Den årliga ordinarie sessionen hålls i det land som har ordförandeskapet. Rådets beslut – rekommendationerna – sänds till Nordiska ministerrådet och regeringarna i de nordiska länderna, som beslutar hur de ska verkställas.

Presidiet ansvarar för övergripande politiska och administrativa frågor, budget, utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiska frågor. Fungerar som plenarförsamling mellan sessionerna. Leder rådets arbete och svarar för samordningen av arbetet i samråd med parlamenten och internationella organisationer.

Utskottet för kunskap och kultur i Norden arbetar med ämnen inom kultur, forskning och utbildning, grundskola och gymnasium, vuxenutbildning och folkupplysning. Idrott, språk, film och medier, allmän och mångfaldig konst och kultur, samt barn- och ungdomskultur hör också till arbetsområdena.

Utskottet för välfärd i Norden har fokus på den nordiska välfärdsmodellen och på agendan står ämnen som omsorg om barn, ungdom, funktionshindrade och äldre samt alkohol, narkotika och missbruksfrågor. Vidare handlar arbetet om jämställdhet, medborgarrättigheter, demokrati, mänskliga rättigheter, bekämpning av kriminalitet, integration, migration och flyktingar ursprungsfolkens villkor i Norden samt bostadspolitik.

Utskottet för ett hållbart Norden arbetar med ämnen som berör miljö- och naturskydd, naturresurser samt klimatfrågor så som konsekvenserna av klimatförändringar. Konsumenträttigheter, fiskeriförvaltning, jordbrukspolitik, livsmedel, atomsäkerhet, biologisk mångfald och hållbarhet är också ämnen och teman som behandlas.

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden arbetar med ämnen som handlar om arbetsmarknad och arbetsmiljö, näringsliv, handel och industri, energi, bekämpning av gränshinder, transport och transportsäkerhet. Därtill behandlas frågor inom finans- och ekonomisk politik, regionalpolitik, kommunikation och IT.

Kontrollkommittén utövar den parlamentariska kontrollen över verksamhet som finansieras med gemensamma nordiska medel.

Valkommittén förbereder val som ska förrättas i plenarförsamlingen.

Partigrupperna i Nordiska rådet

Sedan 1973 har rådets valda medlemmar kunnat bilda partigrupper. I en partigrupp måste det finnas minst fyra medlemmar som representerar minst två länder. Det finns också medlemmar som inte tillhör någon registrerad nordisk partigrupp. Det är presidiet som beslutar om reglerna för registrering av partigrupperna.

Det finns fem partigrupper i Nordiska rådet:

- Socialdemokratiska gruppen
- Mittengruppen
- Konservativa gruppen
- Nordisk grön vänster
- Nordisk frihet

Nordisk nytta är en central princip i det nordiska samarbetet. Utgångspunkterna är:

- att de gemensamma lösningarna har väsentligt positivare verkan jämfört med att samma projekt skulle ha genomförts nationellt, "tillsammans är vi starkare än var och en var för sig"
- att få synlighet för och stärka den nordiska samhörigheten
- att förbättra nordiskt kunnande och konkurrenskraft
- att stärka de nordiska ländernas inflytande internationellt

EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

